



**AKTUALIZACJA  
PROGRAMU OCHRONY  
ŚRODOWISKA  
dla Gminy Ozimek (projekt)**

Opracował:  
mgr inż. Hubert Plita

Opole, styczeń 2009 r.

Inteligentne rozwiązania aby chronić środowisko

## Spis treści

<b>Rozdział I. WSTĘP .....</b>	<b>3</b>
I.1. Przedmiot i cel opracowania .....	3
I.2. Zakres i metodyka wykonania opracowania .....	3
<b>Rozdział II. CHARAKTERYSTYKA GMINY OZIMEK .....</b>	<b>4</b>
<b>Rozdział III. OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA.....</b>	<b>17</b>
I.3. Wody powierzchniowe i podziemne .....	17
I.4. Gospodarka odpadami .....	18
I.5. Powietrze atmosferyczne .....	18
I.6. Klimat akustyczny .....	20
I.7. Promieniowanie elektromagnetyczne .....	22
I.8. Ochrona przyrody .....	22
I.9. Poważne awarie, bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne oraz klęski żywiołowe ..	29
<b>Rozdział IV. CELE, PRIORYTETY I ZADANIA OCHRONY ŚRODOWISKA W GMINIE     OZIMEK .....</b>	<b>30</b>
I.10. Ochrona gleb i powierzchni ziemi .....	30
I.11. Gospodarka wodno-ściekowa .....	31
I.12. Gospodarka odpadami .....	33
I.13. Ochrona powietrza atmosferycznego .....	33
I.14. Ochrona przed hałasem .....	35
I.15. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym .....	36
I.16. Ochrona przyrody .....	37
I.17. Ochrona przed skutkami poważnych awarii oraz bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne .....	38
I.18. Edukacja ekologiczna .....	39
<b>Rozdział V. PROGRAM WYKONAWCZY .....</b>	<b>41</b>
I.19. Instytucje odpowiedzialne .....	41
I.20. Narzędzia realizacji programu .....	41
I.21. Źródła finansowania .....	45
I.22. Harmonogram rzeczowo-finansowy wdrażania programu .....	52
I.23. Monitoring i ocena realizacji programu .....	62

## **Rozdział I. WSTĘP**

### **I.1. Przedmiot i cel opracowania**

Przedmiotem opracowania jest aktualizacja programu ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami dla Gminy Ozimek.

Niniejszy program został sporządzony jako realizacja obowiązków gminy wynikających z zapisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r. nr 25, poz. 150, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jednolity: Dz. U. z 2007 r. nr 39, poz. 251, z późn. zm.), dotyczących sporządzania gminnych programów ochrony środowiska oraz gminnych planów gospodarki odpadami. Dokumenty te służą realizacji polityki ekologicznej państwa na szczeblu lokalnym. Przyjęte w programie priorytety oraz zadania Gminy Ozimek służyć będą realizacji obowiązujących wymogów ustawowych w dziedzinie ochrony środowiska, zasad wynikających z programów rządowych, zasad zrównoważonego rozwoju Polski oraz innych dokumentów strategicznych w gminie. Efektem realizacji programu będzie poprawa stanu środowiska oraz wdrożenie efektywnego zarządzania środowiskiem w gminie.

### **I.2. Zakres i metodyka wykonania opracowania**

Zakres opracowania spełnia wymagania określone w przepisach ustawy Prawo ochrony środowiska. Program obejmuje działania gminy na najbliższe cztery lata, tj. 2008 - 2011 oraz obejmujące w perspektywie kolejne cztery lata, tj. 2012 – 2015. Treść programu jest zgodna z obowiązującymi przepisami prawa, programami rządowymi z zakresu ochrony środowiska oraz odpowiednich dokumentów programowych rangi regionalnej i lokalnej. Aktualizacja programu zawiera ogólną charakterystykę gminy oraz charakterystykę i ocenę aktualnego stanu środowiska, sporządzoną na podstawie inwentaryzacji i analizy zagadnień związanych z ochroną środowiska w Gminie Ozimek. Analizę przeprowadzono w oparciu o:

- informacje uzyskane bezpośrednio z gminy,
- studium zebranych materiałów wejściowych,
- dostępne wyniki monitoringu środowiska,

Opracowanie określa cele, priorytety i zadania ochrony środowiska w zakresie: ochrony gleb i powierzchni ziemi, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ochrony powietrza atmosferycznego, ochrony przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym, ochrony przyrody, ochrony przed skutkami poważnych awarii oraz edukacji ekologicznej. Założone cele podzielono na cele krótkoterminowe, do realizacji w

latach 2008 – 2011 oraz średnioterminowe, do realizacji w perspektywie kolejnych czterech lat, czyli do roku 2015.

Podstawą formułowania celów i priorytetów były wyniki przeprowadzonej analizy stanu środowiska oraz identyfikacja potrzeb gminy w zakresie ochrony środowiska. Przy formułowaniu priorytetów i celów ekologicznych kierowano się wytycznymi zawartymi w obowiązujących przepisach prawa polskiego, obowiązujących dokumentów rządowych oraz innych dokumentów strategicznych. Opracowanie zawiera program wykonawczy, tj. określa: instytucje odpowiedzialne za realizację programu, narzędzia realizacji programu, źródła jego finansowania, harmonogram rzeczowo-finansowy wdrażania programu oraz procedury kontroli realizacji programu.

## **Rozdział II. CHARAKTERYSTYKA GMINY OZIMEK**

### **Ogólna charakterystyka. Położenie administracyjne Gminy**

Gmina Ozimek leży w środkowo- wschodniej części województwa opolskiego, w granicach administracyjnych powiatu opolskiego. W skład gminy wchodzi: miasto Ozimek oraz sołectwa: Antoniów, Biestrzynnik, Chobie, Dylaki, Grodziec, Jedlice, Krasiejów, Krzyżowa Dolina, Mnichus, Nowa Schodnia, Pustków, Schodnia i Szczedrzyk. Od północy gmina Ozimek graniczy z gminami Turawa i Zębówice, od wschodu z gminami Dobrodzień i Kolonowskie, od południa z gminami Strzelce Opolskie i Izbicko oraz od zachodu z gminą Chrzastowice.

### **Położenie geograficzne, rzeźba terenu, krajobraz**

Według regionalizacji fizyczno – geograficznej J. Kondrackiego (2000) obszar gminy wchodzi w skład następujących jednostek fizyczno – geograficznych:

Podprowincja - 318 Niziny Środkowopolskie

Makroregion - 318.5. Nizina Śląska

Mezoregion – 318.57 – Równina Opolska

Według regionalizacji fizyczno – geograficznej sporządzonej przez K. Dubel dla dawnego powiatu opolskiego (1969, 1970) na obszarze gminy, w obrębie mezoregionu Równiny Opolskiej wydzielić można niższą jednostkę mikroregionalną - Mikroregion 319.572 – Dolinę Małej Panwi.

Pod względem typologicznym krajobrazów naturalnych Polski J. Kondrackiego (1978) na obszarze gminy wydzielić można 1 klasę, 2 typy i 3 gatunki krajobrazu, natomiast wg typologii opracowanej przez Rychlinga, na terenie gminy Ozimek wyróżnić można 2 klasy, 4

typy i 4 gatunki krajobrazu naturalnego. Podstawowa charakterystyka typów krajobrazowych i ich rozmieszczenie na terenie gminy przedstawiono w tabeli 2.1.

Tabela 2.1. Typy krajobrazu naturalnego wg Kondrackiego (1978).

Lp	Typologia i charakterystyka		Lokalizacja na terenie gminy
1	Klasa: Typ: akumulacyjne Gatunek: Gleby: Roślinność potencjalna:	Krajobrazy nizinne Doliny i równiny  Terasy z wydmami Bielicowe i brunatne Lasy, bory	Środkowa część gminy Ozimek – terasy nadzalewowe rzeki Mała Panew i Libawy
2	Klasa: Typ: akumulacyjne Gatunek: Gleby: Roślinność potencjalna:	Krajobrazy nizinne Doliny i równiny  Dna dolinne Mady Łęgi, olsy	Dna dolin rzecznych: Małej Panwi, Libawy, Jemielnicy
3	Klasa: Typ: Gatunek: Gleby: czarne  Roślinność potencjalna:	Krajobrazy nizinne Krajobrazy staroglacjalne Równiny peryglacjalne Brunatne i pseudobielicowe, ziemie Bory mieszane, grądy	Pozostały obszar gminy na północ i południe od Doliny Małej Panwi

Rzeźba terenu Gminy Ozimek jest wynikiem nakładających się na siebie procesów morfologicznych i geologicznych, przebiegających na tym obszarze w szczególności w okresie trzeciorzędowym i czwartorzędowym. W wyniku następujących po sobie procesów limnicznych, glacialnych, fluwioglacjalnych, peryglacialnych i fluwialnych doszło do przeobrażenia starszego, kredowego podłoża i ukształtowania współcześnie obserwowanych form morfologicznych.

### Zagospodarowanie terenu

Powierzchnia Gminy Ozimek wynosi 12 650 ha (126,5 km<sup>2</sup>), co stanowi 1,5 % obszaru województwa opolskiego. Miasto Ozimek zajmuje obszar 325 ha, tj. 2,6 % terenu gminy. Struktura użytkowania gruntów w Gminie Ozimek przedstawia się następująco (Główny Urząd Geodezji i Kartografii):

- grunty orne 2 277 ha,
- sady 30 ha,
- łąki 1 531 ha,
- pastwiska 56 ha,
- lasy i grunty leśne 7 488 ha,

- nieużytki 36 ha.

Gmina ma charakter leśno - rolniczy. Największa część obszaru gminy - 59 %, zajmują lasy o wysokiej wartości gospodarczej, a także dużych wartościach dla celów rekreacyjnych. Użytki rolne zajmują 27% obszaru gminy. Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla gminy jest niski i wynosi 62,5 punkty, przy wskaźniku średnim dla województwa wynoszącym 87,2 pkt.

### **Budowa geologiczna i hydrogeologiczna**

Na obszarze Gminy Ozimek występują na powierzchni skały triasowe oraz czwartorzędowe. Na wschodzie, w rejonie Krasiejowa występują ropy karny o zabarwieniu brązowym, które występują również na całym obszarze dorzecza Małej Panwi pod niewielką miąższością osadów plejstoceńskich. Ponieważ ropy te są nieprzepuszczalne obszary te posiadają liczne zabagnienia. Dominującymi osadami są skały akumulacji wodno-lodowcowej i lodowcowej oraz rzecznej. Północną, środkową i wschodnią część gminy obejmują piaski rzeczne form akumulacyjnych, których miąższość dochodzi do 15 m. Piaski są różnoziarniste, kwarcowe o różnym stopniu obtoczenia. Piaski akumulacji lodowcowej z głazami oraz wodno-lodowcowej zajmują mały skrawek gminy w północnej jej części. Holocen jest reprezentowany przez napływy osadów współczesnych rzek, tj. piasków, żwirów, glin i namulów. Występują one w dolinach wszystkich cieków wodnych na terenie gminy.

### **Klimat**

Klimat Gminy Ozimek charakteryzuje się stosunkowo małymi rocznymi amplitudami temperatury powietrza. Biorąc pod uwagę wieloletnie wskaźniki termiczne, zima w tym regionie rozpoczyna się między 11 a 22 grudnia, jest krótka i łagodna, trwa 60-70 dni, ze średnią temperaturą poniżej 0°C. Wiosna trwa 60-70 dni rozpoczyna się po koniec marca lub początkiem kwietnia, ze średnią temperaturą od 5° do 15°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, ze średnią temperaturą 18,5° C, a najchłodniejszym styczniem ze średnią temperaturą 1,5°C. Średnia roczna temperatura wynosi 8°C. Średnie roczne sumy opadów wynoszą od 600 do 650 mm z przewagą opadów letnich, z maksimum przypadającym na miesiąc lipiec (90 mm). Na terenie Gminy Ozimek ze względu na dużą wilgotność powietrza często występują mgły. W okresie letnim dominują wiatry z zachodu i północno-zachodu w zimie częste są wiatry południowe i południowo-zachodnie. Około 50 % ogółu to wiatry bardzo słabe o prędkości od 0,2 do 2 m/s

### **Sieć hydrograficzna**

Gmina Ozimek pod względem hydrograficznym wchodzi w skład zlewni I rzędu rzeki Odry. Prawie cały obszar jest położony w zlewni cząstkowej rzeki Mała Panew z jej prawobrzeżnymi dopływami – Libawą, Rosą i Myśliną. Jedynie południowy fragment kompleksu leśnego położony na południe od wododziału, przebiegającego w rejonie Krzyżowej Doliny, znajduje się w zlewni cząstkowej rzeki Jemielnicy – lewobrzeżnego dopływu Małej Panwi [uchodzącej do Małej Panwi w rejonie Czarnowas na północ od Opoła].

Rzeka **Mała Panew** – główna arteria wodna w obszarze gminy przepływa w układzie równo-leżnikowym od wschodnich granic (ujście rzeczki Myśliny) do rejonu miejskiej oczyszczalni ścieków w Antoniowie i dalej w kierunku północnym aż do ujścia do Jeziora Turawskiego. Na odcinku Krasiejów – Ozimek szerokość doliny wraz ze starorzeczami waha się w granicach 200 - 800 m. Poniżej rejonu Huty Małapanew dolina się rozszerza i w odcinku ujściowym do Jeziora Turawskiego osiąga ok. 3,5 km. Nieuregulowane koryto rzeki od ujścia Myśliny do rejonu Huty jest obustronnie zabezpieczone wałami przeciwpowodziowymi o wysokości korony 186,9 – 182,5 w prawym brzegu i 186 – 183,5 w lewym brzegu. Wały są tu oparte w krawędziach terasy nadzalewowej. Przerwa w obwałowaniu przeciwpowodziowym obejmuje największy odcinek doliny - od Huty do rejonu oczyszczalni ścieków w Antoniowie. Dalej do ujścia do Jeziora Turawskiego rzeka płynie w korycie uregulowanym, obustronnie zabezpieczonym wałami przeciwpowodziowymi o wysokości korony 179,2 (Antoniów) - 178,5 m npm (Jedlice – Huta). Terasa zalewowa oraz północny fragment terasy nadzalewowej w rejonie Szczedrzyka od strony Jeziora są zabezpieczone wałem przeciwpowodziowym o wysokości dochodzącej do 178,5 m npm.

Rzeczka **Libawa** – prawobrzeżny dopływ Małej Panwi, w obszarze gminy przepływa w układzie równoleżnikowym przez wsie Poliwoda i Biestrzynnik do Dylak, w których skręca na południowy zachód w kierunku ujścia do Jeziora Turawskiego. Rzeczka płynie w korycie nieuregulowanym wąską doliną o szerokości 100 - 300 m. Wahania wodostanu rzeki są uzależnione od warunków atmosferycznych w obszarze równiny wodnolodowcowej, którą rzeczka dość głęboko rozcina. W okresie powodzi 1997r cofka wody Jeziora Turawskiego spowodowała spiętrzenie wody w dolinie Libawy na odcinku aż do Dylak, co spowodowało zalanie doliny rzeki i niższych partii równiny wodnolodowcowej do rzędnej ok. 180,0 m npm.

Rzeczka **Rosa** - prawobrzeżny dopływ Małej Panwi, przepływająca głównie w obszarach zalesionych gminy, jest ciekim uregulowanym na całej długości, podobnie jak jej dopływy - Chobianka i Struga Grodziecka. Cieki te płyną głównie w obszarze terasy nadzalewowej po północnej stronie wododziału niższego rzędu pomiędzy Doliną Małej Panwi i doliną Rosy – Libawy. Rosa uchodzi do Jeziora Turawskiego poniżej Huty Jedlice. Na odcinku ujściowym jest zabezpieczona obustronnymi wałami przeciwpowodziowymi o wysokości ok. 2,0 – 3,0 m. Podczas powodzi w lipcu 1997r. w wyniku spiętrzenia wody

w Strudze Grodzieckiej, zostały zalane najniżej położone obszary terasy nadzalewowej obszarze wsi Grodziec (w tym obszar piaskowni złoża Grodziec).

Rzeka **Jemielnica** odwadniająca południową, zalesioną część obszaru gminy (rejon na południe i południowy zachód od wsi Krzyżowa Dolina) przepływa praktycznie przy południowej granicy gminy tworząc wraz z prawobrzeżnym dopływem – potokiem **Ptaszkówka** niewielki obszar z płytko występującą wodą gruntową (do 1,0 m ppt). Wg materiałów archiwalnych przepływy średnie w potoku Ptaszkówka osiągają 0,286 m<sup>3</sup>/s

Na obszarze gminy występują kilka zbiorników wód stojących w zalanych wyrobiskach poeksploatacyjnych piaskowni w bezpośredniej dolinie Libawy [rejon Dylaki - Biestrzynnik – Poliwoda] oraz zalana wodą część czynnego wyrobiska na złożu Grodziec. Stawy w rejonie Dylaki – Poliwoda mają głębokości ok. 3,0 m

Wg Hydrogeologicznej Mapy Polski w skali 1:200 000 (arkusze Kluczbork i Gliwice) obszar badań jest położony w obrębie XV Bytomsko-Olkuskiego Regionu Hydrogeologicznego – XVA rejonu Małej Panwi. W obszarze Gminy Ozimek, należącej do tego rejonu, występują trzy użytkowe poziomy wodonośne: **permotriasowy**, **triasowy** i **czwartorzędowy**.

- **permotriasowy** poziom wodonośny w piaskowcach permskich i dolnego piaskowca o charakterze szczelinowo-porowym i zwierciadle artezyjskim. Wody tego poziomu ujęto w otworze **UOz1** (Ozimek ul. Częstochowska).
- **triasowy poziom wodonośny** w utworach węglanowych wapienia muszlowego o charakterze szczelinowo – krasowym i zwierciadle naporowym, eksploatowane w ujęciu dla Huty Małapanew.
- **czwartorzędowy** poziom wodonośny występujący w piaszczysto - żwirowych osadach dolin rzecznych Małej Panwi i jej dopływów

### **Społeczność lokalna**

Gminę zamieszkuje 20 814 osób (według stanu na 31.12.2007 r.).

Gęstość zaludnienia gminy Ozimek w 2007 roku wynosiła 166 osób/km<sup>2</sup>. To wartość prawie dwukrotnie większa od gęstości zaludnienia powiatu opolskiego, wynoszącej 85 osób/km<sup>2</sup> oraz około 40% większa od wartości dla województwa opolskiego 112 osób/km<sup>2</sup>.

Według Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego, 9 853 mieszkańców gminy Ozimek zakwalifikowano do mieszkańców terenów miejskich a 10 961 do terenów wiejskich.

### **Charakterystyka pozarolniczego sektora gospodarczego**

Większość firm istniejących na terenie gminy została założona po roku 1990. Do firm z najdłuższą tradycją należy zaliczyć Hutę Małapanew Sp. z o.o. oraz Hutę Szkła Wartę Glass Jedlice S.A.. Większość firm jest przedsiębiorstwami samodzielnymi, a ich struktura



własności rozkłada się pomiędzy: skarbem gminy, własnością osób prawnych, własnością osób fizycznych, zagranicznymi osobami prawnymi i własnością prywatną krajową pozostałą. Rodzaje działalności prowadzonej przez firmy są zróżnicowane poczynając od odlewnictwa staliwa i żeliwa, produkcji: opakowań szklanych, modeli odlewniczych, armatury, konstrukcji stalowych i maszyn, energii cieplnej i jej dostawy, usług komunalnych, motoryzacyjnych, budowlanych, a kończąc na handlu i usługach drobnych. Poniżej przedstawiamy wybrane dane statystyczne dotyczące podmiotów gospodarczych w naszej gminie

Przemysł koncentruje się głównie w mieście Ozimek. Do największych podmiotów gospodarczych zatrudniających pracowników należą:

- Huta "MAŁAPANEW" Sp. z o.o. w Ozimku,
- „MAŁAPANEW” Armatura Sp. z o.o. w Ozimku,
- „MAŁAPANEW” Modelarnia Sp. z o.o. w Ozimku,
- „MAŁAPANEW” Maszyny i Konstrukcje Sp. z o.o. w Ozimku,
- Huta Szkła Warta Glass JEDLICE S.A. w Jedlicach k/Ozimek,
- „Konstrukcje Stalowe” Sp. z o.o. w Ozimku,
- „EKOMODERN” Sp. z o.o. w Ozimku,
- „ProLicht – Reklama Sp. z o.o. w Ozimku,
- „COROPLAST” Sp. z o.o. w Ozimku,
- Kopalnia Łów w Krasiejowie (w likwidacji),
- Kopalnia Piasków Formierskich w Grodźcu.

W gminie Ozimek zlokalizowane są ponadto mniejsze zakłady przemysłowe, punkty gastronomiczne i cukiernie oraz sklepy handlowe różnych branż.

### **Rolnictwo**

Gmina ma charakter leśno - rolniczy. Ze względu na wysoki poziom lesistości oraz niska i średnia jakość gleby, przeważają drobne indywidualne gospodarstwa rolne. Liczba gospodarstw rolnych w Gminie Ozimek wynosi ogółem 1 890, z czego ponad połowę stanowią gospodarstwa o powierzchni do 1 ha. W Gminie Ozimek dominuje gospodarka indywidualna, wysoki udział w uprawie roślin mają zboża, które zajmują 80 % użytków rolnych, przy czym pszenica zajmuje jedynie 5 % zasiewów, tj. średnio 100 ha, natomiast żyto średnio 28 %. Na drugim miejscu znajdują się ziemniaki, sadzone na ok. 17 % gruntów i jest to jedyna roślina z grupy okopowych, ponieważ buraków nie uprawia się w ogóle lub w znikomej ilości. Ponadto w gminie uprawia się warzywa w szklarniach i namiotach foliowych, ale powierzchnia upraw jest stosunkowo niewielka.

Na terenie Gminy Ozimek dominują gleby średniej jakości, należące do kompleksu żyniego dobrego i zbożowo-pastewnego mocnego., a także do kompleksu użytków zielonych średnich, które zajmują ok. 97-98% wszystkich użytków zielonych. Gleby najlepsze,

kompleksu pszennego dobrego oraz żytniego dobrego, a także użytków zielonych bardzo dobrych i dobrych są rozproszone na terenie gminy i występują w postaci niewielkich pól obejmujących łącznie ok. 7% gruntów rolnych. Gleby niskiej przydatności rolniczej, wchodzące w skład kompleksów żytniego słabego, bardzo słabego, zbożowo-pastewnego słabego oraz użytków zielonych słabych i bardzo słabych zajmują łącznie ok. 21-23% arealu gruntów rolnych, w tym ok. 1,1% użytków zielonych i zlokalizowane są głównie w rejonie miejscowości: Grodziec, Dylaki, Krasiejów i Krzyżowa Dolina.

Na terenie gminy występuje również produkcja zwierzęca, w której główny udział ma chów bydła, w mniejszym stopniu tucz trzody chlewnej. Obsada inwentarza w dużych sztukach przeliczeniowych na 100 ha użytków rolnych wynosi ogółem 36 szt. w tym: bydło, trzoda, owce, kozy i konie. Mniejsze znaczenie ma produkcja pszczelarska, ryb konsumpcyjnych oraz drobiarska

### **Infrastruktura techniczna**

#### Gazociągi

Dystrybucją gazu ziemnego na terenie Gminy Ozimek zajmuje się Górnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. w Zabrzu Oddział Zakład Gazowniczy w Opolu. GSG Sp. z o.o. w Zabrzu rozpoczęła swoją działalność z dniem 01.01.2003 r. w wyniku decyzji Rady Ministrów z dnia 13 sierpnia 2002 r. w sprawie przyjęcia „Programu restrukturyzacji i prywatyzacji Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A. ”. Spółka powstała w wyniku połączenia dwóch dotychczasowych Oddziałów PGNiG S.A. – Górnośląskiego Zakładu Gazowniczego w Zabrzu i Zakładu Gazowniczego w Opolu. Górnośląska Spółka Gazownictwa w Zabrzu obejmuje swoim zasięgiem województwo śląskie i opolskie oraz 41 gmin województwa małopolskiego, 5 gmin województwa łódzkiego i 3 gminy województwa świętokrzyskiego.

Gaz ziemny wysokometanowy dostarczany jest dla celów komunalno – bytowych i ogrzewania mieszkań oraz na potrzeby przemysłu i usług głównie na terenie miasta Ozimka, a na terenie gminy gaz dostarczany jest tylko do Huty Szkła Jedlice S.A. Na terenie miasta odbiorcy gazu podłączeni są do sieci gazowej niskiego ciśnienia. Do sieci gazowej podłączonych jest 89 budynków z 1693 mieszkaniami i 5744 mieszkańcami. Poniżej pokazano dane dotyczące odbiorców w zakresie struktury i zużycia gazu.

Na terenie Huty Mała Panew zlokalizowana jest stacja redukcyjna II<sup>o</sup>, w której znajdują się trzy ciągi redukcyjne oraz układ pomiarowo-rozliczeniowy. Przepustowość łączna stacji wynosi 7000 m<sup>3</sup>/h. Obecnie wykorzystuje się 1700 m<sup>3</sup>/h. Ciśnienie gazu na wyjściu ze stacji redukcyjnej wynosi 22 kPa. Gaz ziemny wysokometanowy GZ-50 wykorzystywany jest głównie przy obróbce cieplnej odlewów w piecach grzewczych oraz do celów grzewczych.

Gaz ziemny zużywają także: Ekomodern, Konstrukcje Stalowe, Małapanew „Modelarnia”.

Na terenie stacji redukcyjno-pomiarowej II stopnia usytuowana jest również stacja pomiarowa Spółki ENMA. Gaz rozprowadzany jest rurami stalowymi, napowietrznymi do odbiorników gazu, przy których zabudowane są węzły redukcyjne – 17 szt. dostosowujące ciśnienie do poszczególnych grup odbiorników. Sieć została wybudowana w 1997 r.. Stan sieci jest bardzo dobry.

Sieć gazowa na terenie gminy składa się z:

- sieci gazowej niskiego ciśnienia – 6,0 km,
- sieci gazowej średniego ciśnienia – 1,2 km,
- stacji gazowej I<sup>o</sup> Ozimek,
- stacji redukcyjnej II<sup>o</sup> „Wyzwolenia”,
- stacji pomiarowej – ENMA,
- stacji pomiarowej – Huta.

#### Zaopatrzenie w energię elektryczną.

Odbiorcy z terenu Gminy Ozimek zasilani są z GPZ Ozimek za pomocą dobrze rozwiniętej sieci 15 kV. Kilka stacji transformatorowych 15/0,4 kV zasilanych jest z Elektrowni Turawa i GPZ Bierdzany, zlokalizowanych poza granicami gminy. W stacji GPZ Ozimek 110/15 kV znajdują się dwa transformatory 110/SN o mocy 25 MVA każdy. W mieście Ozimku znajduje się GPZ Małapanew nie należący do EnergiaPro Koncernu Energetycznego Oddział w Opolu, a na terenie gminy brak jest elektrowni lokalnych współpracujących z siecią ZE. Przez teren gminy przebiegają następujące linie 110 kV:

- jednotorowa Ozimek – Bierdzany,
- dwutorowa Dobrzeń – Ozimek,
- dwutorowa Groszowice – Ozimek,
- dwutorowa Ozimek – Zawadzkie,
- dwutorowa o kierunku Ozimek – Blachownia.

Ogólna ocena stanu technicznego sieci 15 kV jest dobra. Linie 15 kV posiadają dwustronne zasilanie, natomiast niektóre stacje 15/0,4 kV pracujące w odgałęzieniach linii 15 kV zasilane są jednostronnie.. We wszystkich liniach występują rezerwy przesyłowe.

Największym odbiorcą energii elektrycznej na terenie gminy są spółki działające na obszarze Huty Małapanew S.A. w upadłości, a jej dystrybucją zajmuje się spółka Małapanew Zakłady Odlewnicze. Energia elektryczna do huty jest doprowadzona z sieci 110 kV przez EnergiaPro Koncern Energetyczny S.A. Oddział w Opolu trzema torami kablowymi 110 kV do stacji GST1- 110/15 kV, która znajduje się na terenie Małapanew Zakłady Odlewnicze Sp. z o.o..

### System ciepłowniczy.

Obiekty na terenie Gminy Ozimek są zaopatrywane w ciepło dla potrzeb centralnego ogrzewania, ciepłej wody użytkowej oraz celów przemysłowych z miejskiej sieci ciepłowniczej oraz indywidualnych źródeł ciepła. Właścicielami źródeł ciepła jest PGKiM Sp. z o.o. w Antoniewie ( 100 % skarb gminy).

Sieć ciepła miasta Ozimka pracuje w układzie promienistym, przy parametrach pracy:

- ciśnieniu dyspozycyjnym 0,45 MPa ( 0,95/0,50 MPa na wyjściu z centrali ciepłej dostawcy),
- obliczeniowe temperatury wody sieciowej 150/80 °C,
- w sezonie międzygrzewczym 70/35 °C.

Podstawowa sieć magistralna została wybudowana w 1982 roku. Po wymianie w 2000 r. ok. 200 mb odcinka w rejonie ulic Warszawskiej i Powstańców Śl. ( przed rzeką Mała Panew ) można przyjąć, że sieć ta jest w dobrym stanie technicznym ( stan rur, kanałów, komór ). Natomiast stan izolacji termicznej sieci ciepłych wysokoparametrowych wskazuje na konieczność przeprowadzenia gruntownego remontu w tym zakresie ( zbyt duże straty ciepła na przesyle, wynoszące ok. 12 % w miesiącach zimowych, i do 35 % w okresie letnim) lub wymiany strategicznych odcinków sieci magistralnej na sieć preizolowaną.

## **Transport i komunikacja**

### Drogowa sieć komunikacyjno – transportowa

Sieć drogowa gminy tworzą drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe, gminne oraz lokalne i dojazdowe. Najważniejszymi i najczęściej uczęszczanymi drogami na terenie gminy Ozimek są:

- droga krajowa nr 46 relacji Opole-Częstochowa, długości 16,2 km,
- droga wojewódzka nr 463 relacji Zawadzkie – Ozimek – Bierdzany, długości 17,6 km.

Głównym węzłem komunikacyjnym gminy jest miasto Ozimek, gdzie zbiegają się oprócz ww. dróg krajowych i wojewódzkich drogi powiatowe o kierunkach:

- Ozimek – Zębowice,
- Ozimek – Kluczbork,
- Ozimek – Zawadzkie,
- Ozimek – Raszowa,
- Ozimek – Strzelce Opolskie.

Łącznie sieć drogowa w gminie uzupełniają drogi powiatowe o sumarycznej długości 49,9 km oraz drogi gminne o długości 59,6 km.

W zakresie rozbudowy układu drogowego przewiduje się budowę obwodnicy wsi Grodziec, w ciągu drogi krajowej nr 46. Projektuje się również połączenie drogi krajowej nr 46 z drogą wojewódzką nr 463 obwodnicą poprowadzoną od strony zachodniej wsi Schodnia Stara i północnej części wsi Antoniów.

Większość dróg na terenie gminy Ozimek wymaga remontu z uwagi na zły stan techniczny.

Przez gminę przebiegają linie komunikacyjne PKS, które obsługują wszystkie miejscowości gminy Ozimek. Autobusy kursują m.in. do Opoła, Lublińca, Kluczborka, Zawadzkiego, Częstochowy, Zębówic

#### Transport kolejowy

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa nr 144 relacji Opole - Fosowskie - Tarnowskie Góry. Natężenie ruchu osobowego na ww. linii wynosi 26 pociągów/dobę. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa Opolskiego, wśród zadań zakwalifikowanych do wojewódzkich zakłada modernizację linii nr 144, jako linii o preferowanym ruchu towarowym do uzyskania parametrów pozwalających na osiągnięcie prędkości przejazdu 80 km/h dla pociągów towarowych, a na odcinkach kursowania pociągów osobowych dalekobieżnych i towarowych logistycznych do 100 - 120 km/h.

### **Gospodarka wodno – ściekowa**

#### Zaopatrzenie w wodę

Stopień zwodociągowania w gminie Ozimek jest bardzo wysoki i wynosi około 99%. Wszystkie miejscowości położone na terenie gminy Ozimek posiadają sieć wodociągową. Łączna długość sieci wodociągowej wynosi około 133 km.

Na terenie gminy Ozimek eksploatowane są obecnie trzy układy sieci wodociągowych: Układ połączonych ujęć: \"Częstochowska\" w Ozimku, \"Polna\" w Ozimku i Szczedrzyku zaopatrujący w wodę miejscowości: Ozimek, Antoniów, Krasiejów, Krzyżowa Dolina, Nowa Schodnia, Schodnia, Pustków i Szczedrzyk,

- Układ bazujący na ujęciu Mnichus zaopatrujący w wodę miejscowości: Mnichus, Grodziec i Chobie.
- Układ oparty na ujęciu Biestrzynnik zaopatrujący w wodę miejscowości: Biestrzynnik i Dylaki.

Gmina Ozimek zaopatrywana jest w wody ujmowane z ujęć wód podziemnych. Na terenie gminy Ozimek eksploatowanych jest obecnie pięć Stacji Wodociągowych: ul. Częstochowska w Ozimku, ul. Polna w Ozimku, Mnichus, Szczedrzyk i Biestrzynnik. Ujęcia wody pokrywają bieżące zapotrzebowanie na wodę. W przeważającej większości ujmowana jest woda czwartorzędowa, zawierająca znaczne ilości żelaza i manganu. Woda wymaga uzdatniania przed wtłoczeniem do sieci wodociągowej.

### Odprowadzanie ścieków

Łączna długość istniejącej kanalizacji sanitarnej na terenie aglomeracji Ozimek wynosi: 56,5 km z czego 20,4 km to kanały grawitacyjne, 17,1 km to przewody ciśnieniowe (tranzyty) i 19,0 km to przykanaliki. Stopień skanalizowania aglomeracji Ozimek wynosi ok. 50%, liczony jako stosunek ilości mieszkańców obecnie korzystających z kanalizacji sanitarnej do łącznej liczby mieszkańców miejscowości należących do aglomeracji Ozimek. Miasto Ozimek w większości posiada grawitacyjną kanalizację sanitarną rozdzielczą, wykonaną z rur kamionkowych o średnicy 0,2 - 0,4 m, o długości około 10 km. Kanalizacja została wykonana w latach 60-tych XX w. z odprowadzeniem do zmodernizowanej oczyszczalni ścieków w Antoniowie. Stan techniczny kanalizacji nie jest najlepszy - brak szczelności kanalizacji na połączeniach powoduje infiltrację wód gruntowych. Istnieje także duża ilość dzikich podłączeń lokalnych systemów kanalizacji deszczowej, co zwiększa ilość wód przypadkowych w okresach deszczowych.

Na terenach wiejskich gminy Ozimek brak jest zbiorowej kanalizacji sanitarnej, za wyjątkiem skanalizowanej całkowicie miejscowości Antoniów, oraz niewielkich fragmentów w miejscowościach Szczedrzyk (Jedlice), Krasiejów i Dylaki. Generalnie, na terenach wiejskich, ścieki z gospodarstw domowych odprowadzane są do zbiorników wybieralnych (szamb) lub przepływowych i najczęściej trafiają do gruntu lub okolicznych rowów. Ścieki z obiektów użyteczności publicznej (szkół, przedszkoli, ośrodków zdrowia) odprowadzane są do zbiorników i wywożone do oczyszczalni ścieków w Antoniowie. Stan techniczny istniejącej kanalizacji w Antoniowie, Szczedrzyku (Jedlice) oraz Krasiejowie jest dobry, nie wymaga ponoszenia nakładów inwestycyjnych. Kanalizacja w Dylakach jest starą kanalizacją, pochodzącą z lat 70-tych i wymaga wymiany.

Na terenie aglomeracji Ozimek w miejscowości Antoniów działa mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków zmodernizowana w latach 2004-2005 r. w ramach programu PHARE 2002/000-605.06.07. Wybudowano obiekty gwarantujące uzyskanie wymaganego efektu oczyszczania ścieków i prawidłowego działania oczyszczalni już w warunkach docelowych. Przy maksymalnej przepustowości oczyszczalni 3 500 m<sup>3</sup>/d, aktualnie średnio dobowy dopływ ścieków to ok. 2 057 m<sup>3</sup>/d, a w tym jedynie ok. 1 228 m<sup>3</sup>/d to ścieki komunalne. Aktualne obciążenie oczyszczalni ścieków, ściekami bytowo - gospodarczymi to zaledwie 60%. Na oczyszczalni dopływa około 829 m<sup>3</sup>/d wód przypadkowych pochodzących z dzikich podłączeń lokalnych systemów kanalizacji deszczowej do kanalizacji sanitarnej. Konieczne jest uporządkowanie kanalizacji sanitarnej i ograniczenie przedostawania się tych wód przypadkowych na oczyszczalnię ścieków. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do rzeki Mała Panew.

## **Turystyka i rekreacja**

Obszar gminy Ozimek, ze względu na walory przyrodnicze i krajobrazowe, jest terenem atrakcyjnym turystycznie. Głównymi atutami gminy są:

- duże powierzchnie leśne,
- liczne ciek wodne i stawy,
- sąsiedztwo kompleksu jezior turawskich,
- falista rzeźba terenu,
- lasy bogate w grzyby,
- istniejące pomniki przyrody,
- bogata fauna i flora,
- zabytki architektury reprezentujące różne style i epoki.

Najważniejsze tereny dla celów rekreacyjnych stanowią kompleksy leśne Stobrowskiego Parku Krajobrazowego, Jezioro Turawskie oraz dolina rzeki Mała Panew. Atuty gminy Ozimek, w powiązaniu z bliskością położenia miasta wojewódzkiego Opole jak i aglomeracji górnośląskiej sprawiają, że tereny gminy chętnie odwiedzane są w celach turystyczno-rekreacyjnych.

Gospodarstwa rolne na terenach wiejskich mogą być wykorzystywane w celach agroturystycznych. Do miejsc o szczególnych predyspozycjach do rozwoju agroturystyki zalicza się tereny wsi Szczedrzyk, Dylaki, Chobie, Mnichus i Krzyżowa Dolina. Możliwości uprawiania czynnych form turystyki na terenie gminy Ozimek stwarzają trasy rowerowe wchodzące w skład szlaków rowerowych Doliny Małej Panwi.

Na terenie gminy Ozimek znajdują się 4 obiekty stanowiące zabytki architektury i budownictwa, 1 obiekt zabytkowego założenia zieleni oraz 3 zabytki techniki wpisane do Rejestru Zabytków. Są to :

1. JEDLICE – dwór „Beatka” w zespole huty szkła, 1780 r. – wpisany do Rejestru Zabytków pod poz. 1144/66 z dnia 12.01.1966 r.
2. A. JEDLICE – pozostałość osiedla hutniczego – zespół 4 domów robotniczych 1805 r. – wpisane do Rejestru Zabytków pod poz. 1948/70 z dnia 7.12.1970 r.
2. B. JEDLICE – pozostałość dawnej huty szkła – budynek huty ob. magazyn, 1807 r. – wpisany do Rejestru Zabytków pod poz. 1948/70 z dnia 7.12.1970 r.
2. C. JEDLICE – pozostałość dawnej huty szkła – kanał roboczy nawadniający, XIX w. – wpisany do Rejestru Zabytków pod poz. 1948/70 z dnia 7.12.1970 r.
3. KRASIEJÓW – kościół parafialny rzymsko-katolicki p.w. św. Małgorzaty, 1911-19 r. - wpisany do Rejestru Zabytków pod poz. Ks. A. t. I 52/2007 z dnia 18.05.2007 r.
4. OZIMEK – kościół ewangelicko-augsburski, 1874 r. – wpisany do Rejestru Zabytków pod poz. 1144/66 z 1.03.1966 r.

5. OZIMEK – most wiszący nad rzeką Mała Panew, 1827 r. – wpisany do Rejestru Zabytków pod poz. 1940/69 z 30. 01.1969 r.
6. KRASIEJÓW – zbiorowa mogiła powstańców śląskich na cmentarzu parafialnym rzymsko-katolickim, 1921 r. – wpisana do Rejestru Zabytków pod poz. 260/90 z dnia 12.07.1990r.

### **Strategia i wizja rozwoju Gminy**

Wizja rozwoju gminy została sformułowana w „Strategii Rozwoju Gminy Ozimek” opracowanej w 2003 r. Ponadto, zostały sformułowane tu cele strategiczne:

1. Stworzenie sprzyjających warunków dla inwestorów.
2. Zwiększenie aktywności gospodarczej mieszkańców.
3. Stworzenie kompleksowego systemu ochrony środowiska przed zagrożeniami.
4. Edukacja ekologiczna.
5. Rozwiązanie głównych problemów komunikacyjnych.
6. Zapewnienie wysokiego standardu edukacji.
7. Poprawa warunków mieszkaniowych oraz stanu technicznego zasobów gminnych.
8. Wdrożenie polityki prorodzinnej oraz zdrowego stylu życia.
9. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.
10. Zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne walorów przyrodniczych gminy.
11. Działania na rzecz zapewnienia dostępności informacji obywatelom poprzez rozwijanie administracji na poziomie lokalnym.



## Rozdział III. OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA

### I.3. Wody powierzchniowe i podziemne

Występujące na terenie gminy cieki powierzchniowe są systematycznie badane w ramach monitoringu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Opolu, w przekrojach pomiarowych zlokalizowanych w gminie Ozimek. W poniższej tabelicy zestawiono wyniki klasyfikacji wód powierzchniowych przepływających przez gminę Ozimek, wg badań przeprowadzonych w 2007 r.

Tabela 1. Wyniki klasyfikacji wód powierzchniowych przepływających przez teren gminy Ozimek za 2007 r.

Lp.	NAZWA CIEKU – przekrój	Wyniki klasyfikacji	
		klasa	wskaźniki decydujące o klasie
1.	MAŁA PANEW – na całej długości	IV	ChZT-Mn, ChZT-Cr, bakterie fekalne, ogólna liczba bakterii coli, barwa
2.	JEMIELNICA – Czarnowąsy	IV	Bakterie kałowe
3.	ROSA	V(2006rok)	-
4.	LIBAWA	V(2006rok)	-

#### WODY PODZIEMNE

Wody podziemne na obszarze gminy Ozimek są badane w ramach monitoringu jakości zwykłych wód podziemnych, prowadzonego przez WSSE Opole. Badania wykonuje się w pięciu otworach (2 na terenie Ozimka - ujęcia UOz1 przy ul. Częstochowskiej i UOz2 przy ul. Polnej) oraz w ujęciach Biestrzynnik [UB], Mnichus [UM] i Szczedrzyk [USz]. Pod względem jakościowym wody odpowiadają średniej jakości wód podziemnych (II). Wg danych WIOŚ za rok 2002 w poszczególnych ujęciach jest przekroczona zawartość związków żelaza (w granicach klasy III – IV) oraz manganu w granicach przewidzianych dla klasy II. W ujęciach wód podziemnych czwartorzędowych zlokalizowanych na obszarze użytkowanym rolniczo (Szczedrzyk, Biestrzynnik, Mnichus) stwierdzono również przekroczenie zawartości azotanów (w granicach klasy II). Wody ujęcia w Szczedrzyku oprócz tego mają niską twardość (< 40) i odczyn pH < 6,5 (granica klas I-III). Pozostałe wskaźniki mieściły się w granicach II klasy jakości wody podziemnej.

Wszystkie ujęcia wód podziemnych w obszarze gminy są wyposażone w Stacje Uzdantniania Wody zlokalizowane bezpośrednio przy studniach eksploatujących wodę

#### **I.4. Gospodarka odpadami**

Szczegółową analizę stanu gospodarki odpadami w gminie Ozimek przedstawiono w równoległe opracowywanej integralnej części niniejszego opracowania - „Aktualizacji planu gospodarki odpadami dla gminy Ozimek”.

#### **I.5. Powietrze atmosferyczne**

Jakość powietrza atmosferycznego na terenie gminy Ozimek kształtowana jest przez emisję pyłów i gazów, których źródłem są:

- procesy energetyczne i przemysłowe,
- emisja niska,
- komunikacja samochodowa,
- emisja niezorganizowana.

Dla celów oceny jakości powietrza w gminie Ozimek założono, że stopień zanieczyszczenia powietrza kształtuje się na poziomie odniesionym do powiatu opolskiego.

Według wyników rocznej oceny jakości powietrza za 2007 rok, powiat opolski został zaliczony do klasy A (najwyższej, najbardziej pożądanej), co oznacza, że nie są wymagane żadne działania związane z poprawą stanu powietrza.

#### **Źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego**

##### **Procesy energetyczne i przemysłowe**

Głównymi zanieczyszczeniami z procesów spalania paliw energetycznych i procesów produkcyjnych na terenie gminy Ozimek są zanieczyszczenia pyłowe i gazowe ze spalania paliw, pyły mechaniczne z działalności zakładów metalurgicznych, usług ślusarskich, stanowisk spawalniczych, a także lotne związki organiczne pochodzące ze stosowania farb i lakierów. Za emisję zanieczyszczeń przemysłowych i technologicznych odpowiedzialne są głównie podmioty gospodarcze działające na terenie Huty „MAŁAPANEW” Sp z o.o. oraz Huta Szkła „JEDLICE” S.A. i ciepłownia PGKiM Sp. z o.o.

##### **Emisja niska**

Źródła tzw. „emisji niskiej” stanowią w gminie indywidualne domowe systemy grzewcze oraz niewielkie kotłownie pracujące na potrzeby zakładów produkcyjnych i budynków użyteczności publicznej, opalanych paliwami stałymi (koks, węgiel kamienny). Charakterystyczną cechą indywidualnych palenisk węglowych jest ich niska sprawność oraz niepełny proces spalania powodujący nadmierną emisję zanieczyszczeń. Ponadto niewielka

wysokość emitorów powoduje koncentrację zanieczyszczeń w bezpośrednim otoczeniu miejsc przebywania ludzi.

Niemniej należy zaznaczyć, że przeważająca większość budynków użyteczności publicznej oraz duża część zakładów produkcyjnych i budynków mieszkalnych podłączonych jest do sieci ciepłej lub gazowej.

### **Zanieczyszczenia z komunikacji samochodowej**

Trasy komunikacyjne stanowią liniowe źródła emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego. Zanieczyszczenia powietrza tworzą produkty spalania benzyn, olejów napędowych oraz w znacznie mniejszym stopniu gazu LPG. Do zanieczyszczeń atmosfery pochodzących z komunikacji samochodowej zalicza się również pyły powstające podczas zużywania się nawierzchni jezdni oraz podzespołów pojazdów (opony, klocki hamulcowe) – mają one jednak marginalny udział w ogólnym bilansie zanieczyszczeń powietrza pochodzących z transportu samochodowego.

Wpływ na wielkość emisji z transportu powierzchniowego mają stan jezdni, konstrukcja i stan techniczny pojazdów, rodzaj spalanego paliwa, płynność ruchu. Toksycznymi produktami spalania paliw są: tlenek węgla, tlenki azotu, dwutlenek siarki, pył PM10 (zawierający sadzę oraz śladowe ilości związków ołowiu) oraz lotne związki organiczne (głównie węglowodory alifatyczne).

### **Emisja niezorganizowana**

Źródłami emisji niezorganizowanej na terenie Gminy Ozimek jest: oczyszczalnia ścieków w Antoniowie, składowisko odpadów komunalnych w Dylakach, wydobywanie surowców mineralnych oraz procesy wypalania traw, ściernisk oraz nieużytków.

#### **Oczyszczalnia ścieków w Antoniowie.**

Proces oczyszczania ścieków komunalnych wiąże się z emisją do otoczenia zanieczyszczeń gazowych, zanieczyszczeń mikrobiologicznych oraz odorów. Produktami ubocznymi powstającymi podczas procesu oczyszczania ścieków w oczyszczalni ścieków w Antoniowie jest biogaz - głównie metan oraz dwutlenek węgla, a także substancje uciążliwe zapachowo jak: siarkowodór, amoniak, związki organiczne - merakaptany, kwasy tłuszczowe. Ponadto na urządzeniach technologicznych oczyszczalni ścieków rozwijają się mikroorganizmy (wirusy, grzyby, bakterie i glony), które z pęcherzykami powietrza przedostają się do atmosfery. Zagrożenie związane z rozprzestrzenianiem się aerozolu poza teren oczyszczalni jest silnie ograniczone w wyniku bakteriobójczego działania promieni słonecznych oraz wysuszającego działania wiatru.

### Składowisko odpadów w Dylakach

Źródłami zanieczyszczeń powietrza na składowisku odpadów w Dylakach są gazy powstające podczas fermentacji materii organicznej - gaz wysypiskowy (metan, dwutlenek węgla oraz substancje odorowe: siarkowodór, amoniak, związki organiczne - merakaptany i kwasy tłuszczowe) oraz zanieczyszczenia o charakterze mikrobiologicznym (bakterie, wirusy, grzyby i glony).

### **I.6. Klimat akustyczny**

Do terenów objętych szczególną ochroną przed hałasem, klasyfikowanych do 1 grupy obiektów chronionych, należą obszary A ochrony uzdrowiskowej i tereny szpitali poza miastem, jednak tereny takie nie występują na obszarze Gminy Ozimek.

Najbardziej narażone na hałas są obiekty znajdujące się w sąsiedztwie drogi krajowej nr 46, w szczególności zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna położona pomiędzy ul. Kwiatową a Sportową w mieście Ozimek. Hałas o poziomie wyższym niż dopuszczalny może sięgać pierwszej linii zabudowy, a w nocy nawet drugiej linii. W strefie tej znajduje się również część zabudowy mieszkaniowej miejscowości Schodnia.

Najgorsza sytuacja ma miejsce w miejscowości Grodziec. Niemalże cała zabudowa mieszkaniowa tej miejscowości, w okresie nocy, znajduje się w strefie potencjalnego ponadnormatywnego oddziaływania akustycznego drogi krajowej nr 46. Planując zabudowę mieszkaniową w tym obszarze należy pamiętać, aby znajdowała się ona za linią zabudowy o funkcji nie mieszkaniowej (np. usługowej lub handlowej), tj. w cieniu akustycznym innych obiektów, nie objętych ochroną przed hałasem.

Na terenie gminy znajduje się sześć oddziałów przedszkolnych, osiem oddziałów szkół podstawowych oraz jedna szkoła gimnazjalna oraz Zespół Szkół z oddziałem gimnazjalnym, liceum i zasadniczą szkołą zawodową, z których żadne nie znajduje się w strefie zagrożenia ponadnormatywnym hałasem.

Na terenie gminy Ozimek znajduje się jeden szpital, położony w mieście Ozimek przy ul. Częstochowskiej. Obiekt zlokalizowany jest poza potencjalnym zasięgiem oddziaływania źródeł hałasu o charakterze komunikacyjnym czy też przemysłowym.

Wielokondygnacyjna zabudowa wielorodzinna o charakterze osiedlowym spotykana jest jedynie na budynki mieszkalne, stanowiące największe zgrupowanie ludności w tej okolicy. terenie miejscowości Ozimek. Na terenie miejscowości Jedlice znajdują się trzy trójkondygnacyjne budynki.

Najgorsze warunki akustyczne panują na terenie Osiedla Starego w Ozimku. Zabudowa mieszkaniowa ograniczona jest przez ulicę Opolską i Dłuskiego, o niskim

natężeniu ruchu, oraz przez drogę krajową nr 46, stanowiącą bardzo istotne źródło hałasu. Najmniejsza odległość budynków mieszkalnych od drogi wojewódzkiej wynosi 30m, co sprawia, iż poziom hałasu na pierwszej linii budynków może być przekroczony zarówno w porze dziennej jak i nocnej. Ze względu na dużą wysokość zabudowy nie wydaje się możliwe zminimalizowanie skutków oddziaływania akustycznego drogi na tą zabudowę. Należy zatem pamiętać, iż projektowana zabudowa mieszkaniowa, położona w strefie potencjalnego oddziaływania akustycznego drogi wojewódzkiej, powinna znajdować się w cieniu akustycznym zabudowy o funkcjach nie mieszkaniowych. Klimat akustyczny Osiedla Starego, od strony ul. Opolskiej kształtowany jest niemalże w całości przez funkcjonowanie położonej w odległości 200m Huty „Małapanew” Sp. z o.o. Pomiędzy osiedlem a obszarem przemysłowym znajduje się pas ogródków działkowych o szerokości ok. 150m., który skutecznie obniża poziom przenikającego z terenu huty hałasu. Mimo to na granicy wielorodzinnej zabudowy mieszkaniowej Osiedla Starego, od strony ul. Opolskiej, poziom emitowanego przez hutę w porze nocnej hałasu wynosi 47,5dB(A) (wartość dopuszczalna 45dB(A)).

Proponuje się zachować funkcję terenów ogródków działkowych, i jednocześnie przestrzega się przed sytuowaniem w tym obszarze zabudowy mieszkaniowej. Rozwiązaniem, które mogłoby poprawić stan klimatu akustycznego części Osiedla Starego jest zmiana funkcji terenów ogródków działkowych na tereny wysokiej zieleni izolacyjnej, która stanowiłaby barierę dźwiękochłonną oraz wizualną.

Bardzo dobre warunki akustyczne panują na terenie Osiedla Jeziorany. Lokalizacja zabudowy mieszkaniowej osiedla w dużej odległości od istotnych szlaków komunikacyjnych oraz intensywnie eksploatowanych terenów przemysłowych powoduje, iż na terenie Osiedla Jeziorany nie występuje problem nadmiernego hałasu. Lokalizacja w tym rejonie również szkoły i przedszkola sprawia, iż standardy akustyczne dla wszystkich tych obiektów są zachowane.

Najbardziej narażony na hałas budynek mieszkalny Osiedla Leśnej znajduje się w odległości 60m od ul. Wyzwolenia, stanowiącej najistotniejsze źródło hałasu w okolicy. Zabudowa osiedla oddzielona jest od tego szlaku komunikacyjnego linią zabudowy jednorodzinnej. Ze względu na lokalizację obiektów mieszkalnych w większej odległości od drogi zachowane pozostają standardy akustyczne środowiska. Osiedle Leśnej należy do zespołów zabudowy osiedlowej o lepszym klimacie akustycznym. Nie można wskazać czynników akustycznych, które ograniczałyby dalszy rozwój osiedla.

Zespół budynków wielorodzinnych w Jedlicach położony jest przy drodze Jedlice – Szczedrzyk, o niskim oddziaływaniu akustycznym. Oddziaływanie położonej w sąsiedztwie Huty Szkła Jedlice też ma niewielki wpływ na kształt klimatu akustycznego osiedla. Na

obszarze, na którym znajdują się te obiekty mieszkaniowe, zachowane są standardy akustyczne jakości środowiska

### **I.7. Promieniowanie elektromagnetyczne**

Przebiegające przez teren gminy linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia, stanowiące jedyne źródło pola elektromagnetycznego o częstotliwości 50 Hz, oddalone są od istniejącej zabudowy mieszkaniowej na odległość, która zapewnia, iż na terenach zamieszkałych nie występuje zagrożenie elektromagnetyczne. Jedyne w jednym miejscu – w obszarze przecięcia przez linię przesyłową ul. Wyzwolenia w Ozimku – może występować zagrożenie promieniowaniem niejonizującym o wartościach ponadnormatywnych.

Przebieg linii przesyłowych nie koliduje również z terenami przeznaczonymi pod rozwój. W granicach miasta Ozimek linia 110kV przecina dwa obszary rozwojowe:

- przebiegając na granicy terenu wyznaczonego na wschód od Osiedla Leśna
- przebiegając przez teren wyznaczony na wschód od Huty Małapanew Sp. z o.o.

Na terenie gminy Ozimek nie występują obszary zagrożone ponadnormatywnym oddziaływaniem elektromagnetycznym o częstotliwościach średnich i wysokich. Znajdujące się na terenie gminy stacje bazowe telefonii komórkowej usytuowane są albo w obszarach niemieszkalnych (np. BTS w Grodźcu), lub na terenach przemysłowych (np. BTS umieszczony na kominie kotłowni PGKiM Sp. z o.o.). Wszystkie urządzenia nadawczo odbiorcze, zarówno anteny sektorowe systemów telefonii komórkowej, jak i radiolinie systemów telekomunikacyjnych, umieszczone są na terenach niedostępnych dla ludności, na wysokościach uniemożliwiających promieniowanie wiązki elektromagnetycznej o niedopuszczalnym natężeniu w kierunku zabudowy mieszkaniowej.

### **I.8. Ochrona przyrody**

#### Chronione i ginące elementy fauny i flory

Na obszarze Gminy Ozimek, ze względu na znaczne zróżnicowanie siedlisk i zbiorowisk roślinnych spotkać można chronione i rzadkie gatunki roślin oraz wiele interesujących gatunków zwierząt. Spośród gatunków flory spotykanych na jej terenie, decydujących

O wysokich walorach przyrodniczych, należy wymienić 14 gatunków ściśle chronionych:

- 1) widłak cyprysowaty (*Diphysium tristachyum*),
- 2) długosz królewski (*Osmunda regalis*),
- 3) goryczka wąskolistna (*Gantianapneumonanthé*),
- 4) kryszczyk błotny (*Epipactis palustris*),
- 5) rosiczka okrągłolistna (*Drosera rotundifolia*),

- 6) kotewka orzech wodny (*Trapa natans*),
- 7) pomocnik baldaszkowaty (*Chimaphila umbellata*),
- 8) storczyk szerokolistny (*Dactylorhiza majalis*),
- 9) lilia złotogłowa (*Lilium martagon*),
- 10) widłak jałowcowaty (*Lycopodium annnotinum*),
- 11) widłak goździsty (*Lycopodium clavatum*),
- 12) kryszczyk szerokolistny (*Epipactis helleborine*),
- 13) mącznica lekarska (*Actostaphylos uva-ursi*),
- 14) bagno zwyczajne (*Ledum palustre*), z czego poz. 5, 9, 10, 11 to gatunki zagrożone ujęte w „Czerwonej Księdze Roślin Województwa Opolskiego” (Nowak, Spałek, 2002).

Częściową ochroną objęte są 3 gatunki:

- 1) konwalia majowa (*Convallaria majalis*),
- 2) kruszyna pospolita (*Frangula alnus*),
- 3) pierwiosnka lekarska (*Primula veris*).

Ponadto na terenie Gminy Ozimek występują gatunki rzadkie w skali województwa i regionu. Najciekawsze z nich to: gruszyczka jednostronna, lapiężnik biały, żurawina błotna, modrzewnica zwyczajna, kozłek całolistny, goździk siny, wawrzynek wilcze łyko, bluszcz pospolity, kryszczyk szerokolistny, kopytnik pospolity, borowinek pospolity, kotewka orzecha wodnego, naparstnica zwyczajna i podkolan biały.

Spośród najważniejszych przedstawicieli świata zwierząt objętych ochroną gatunkową, na terenie Gminy Ozimek występują:

**ssaki** - łosie - bytujące przejściowo, bobry, wydry, gronostaje, piżmaki, jeże, koszatki i wiewiórki; do gatunków łownych należą: jelenie, daniele, sarny, dziki, lisy, borsuki, kuny leśne, tchórze,

**ptaki** - orzeł bielik, rybołów, białoszydka, kląskawka, łabędź czarny, łabędź biały, czapla siwa, bocian biały, bocian czarny, myszołów, sowa uszata, derkacz, jastrząb gołębiarz, krogulec, pustułka, kruk, zimorodek i remiz,

**gady** - zaskroniec zwyczajny, żmija zygzakowata, gniewosz plamisty, jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna,

**płazy** - kumak nizinny, ropucha paskówka, traszka zwyczajna, ropucha szara, ropucha zielona, rzekotka drzewna, traszka grzebieniasta,

**bezkęgowce** - tygrzyk paskowany, biegacz zielonozłoty, paż królowej, trzmiel, mieniak strużnik, gryzuń półpławik, małż - szczeżuja wielka,

Do miejsc cennych przyrodniczo uznanych za ostoje flory i fauny zalicza się następujące tereny:

- odcinek Małej Panwi koło Antoniowa,
- wilgotne łąki pod Krasiejowem, Ozimkiem i Pustkowem,

- dolinę Małej Panwi i Libawy,
- Jezioro Turawskie,
- wydmy piaszczyste koło Mnichusa,
- bory sosnowe w zachodniej części gminy.

Jako najbardziej zagrożone gatunki z uwagi na zanikanie odpowiednich siedlisk (przesuszenie terenów, melioracje, usuwanie śródpolnych zadrzewień i krzewów) należy uznać gatunki związane z terenami wodno-błotnymi i krajobrazem rolniczym.

### **Obszary o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych**

Największe wartości zasobów środowiska przyrodniczego na terenie gminy posiada obszar lasów ustanowiony Obszarem Chronionego Krajobrazu Lasów Stobrawsko - Turawskich (10 628 ha w granicach gminy). Dużą wartość lokalnych zasobów środowiska stanowią doliny rzek Małej Panwi, Libawy oraz Myśliny. Pełnią one funkcję naturalnych korytarzy ekologicznych.

*Dolina Małej Panwi* - przebiega przez centralną część gminy, dzieląc ją na część południową i północną. Duże wartości przyrodniczo- krajobrazowe ma jej górny odcinek od Krasiejowa w kierunku wsi Staniszcze Małe.

*Dolina Libawy* - rozpościera się równoleżnikowo w północnej części gminy. Dolina ta dominuje w krajobrazie wsi Dylaki.

*Dolina rzeki Myślina* - w rejonie wzdłuż granicy gminy Ozimek i Kolonowskie silnie meandruje i jest miejscem bytowania rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt. Krajobraz jej ma charakter pierwotny i zasługuje na ochronę nie tylko w skali gminy, ale i województwa.

### **Istniejące formy ochrony przyrody**

Poza przestrzenną formą ochrony przyrody na terenie gminy Ozimek, jaką jest Obszar Chronionego Krajobrazu - Lasy Stobrawsko- Turawskie, występują tam obiekty ochrony indywidualnej takie jak:

1) pomniki przyrody:

Lp.	Pomnik przyrody	pomnika	Położenie
1.	Dąb szypułkowy	Pojedyncze drzewo	Leśnictwo Spórok, działka nr 5d, w Krasiejowie
2.	Dąb szypułkowy	Pojedyncze drzewo	Leśnictwo Antoninów, działka nr 1018/1 w Szczedrzyku- Jedlicach, po lewej stronie kanału z Jedlic, na zewnątrz ogrodzenia Huty Szkła Jedlice
3.	Dąb szypułkowy	Pojedyncze drzewo	Leśnictwo Kadłub Turawski, działka nr 20a, w Paliwodzie, przy drodze na granicy lasu
4.	Dąb szypułkowy	Pojedyncze drzewo	Leśnictwo Zamoście, działka nr 433/96 w Krasiejowie, przy wejściu do Kościoła
5.	Dąb szypułkowy	Cztery drzewa	Nadleśnictwo Krasiejów47, oddział leśny C



- 2) użytek ekologiczny „Antoniów” o powierzchni 1,83 ha - obiekt chroniony ze względu na walory krajobrazowe oraz chronione i rzadkie gatunki roślin i zwierząt,
- 3) Trias - stanowisko dokumentacyjne w Krasiejowie - cementarzysko gadów i płazów (w tym pierwszych dinozaurów) pochodzących z okresu karniku (najstarszy etap w triasie). Powstałe stanowisko paleontologiczne ma rangę światową, gdyż najstarsze krasiejowskie skamieniałości pochodzą sprzed ok. 230 milionów lat, a olbrzymie wyrobisko, eksploatowane przez Cementownię "Górażdże" kryje w sobie niezliczone bogactwo tych skamieniałości. Efektem prac paleontologów ma być powstanie w gminie jednej z największych atrakcji Śląska Opolskiego.

Dodatkowo na terenie gminy Ozimek występują stanowiska roślin chronionych:

Lp.	Roślina chroniona	Ilość okazów lub obszar	Położenie
1.	Długosz królewski	25 okazów	Leśnictwo Zamoście, oddz. 266 d, f, 267 a, d
2.	Widłak jałowcowy	Tworzy płyty na powierzchni około 60 m <sup>2</sup>	Leśnictwo Zamoście, oddz. 267 g
3.	Widłaki	-	Leśnictwo Zamoście
4.	Mącznica lekarska	na powierzchni około 5 m <sup>2</sup>	Leśnictwo Zamoście, oddz. 269 d
5.	Wawrzynek wilcze tyko	300 okazów	Leśnictwo Ozimek, oddz. 180, 181, 198, 199
6.	Bluszcz pospolity	1 okaz	Leśnictwo Ozimek, oddz. 198
7.	Naparstnica zwyczajna	Około 139 okazów na powierzchni ok. 200 m <sup>2</sup>	Leśnictwo Szczedrzyk, oddz. 155a
8.	Lilia złotogłów	Około 70 okazów	Leśnictwo Szczedrzyk, oddz. 161-164
9.	Podkolan biały	Około 18 okazów	Leśnictwo Szczedrzyk, oddz. 161-165
10.	Kruszczyk błotny	500 okazów	Leśnictwo Szczedrzyk, na wschód od Krasiejowa
11.	Goryczka wąskolistna		Leśnictwo Szczedrzyk, na łące wschód od Krasiejowa
12.	Storczyk szerokolistny	1) 38 okazów 2) 31 okazów	1) Na skraju śródleśnej polany między Krasiejowem a Spórokiem 2) na płd. - wsch. Od Krasiejowa na łące pod lasem
13.	Rosiczka okrągłolistna	-	Leśnictwo Grodzice, oddz. 172 a

### **Proponowane formy ochrony przyrody**

Na terenie gminy Ozimek proponowane jest utworzenie następujących form ochrony przyrody (zgodnie z opracowaniem „Walory turystyczne gminy Ozimek i możliwości ich wykorzystania” pod. kier. prof. dr hab. Krystyny Dubiel):

- 1) zespoły przyrodnicze - formy indywidualnej ochrony przyrody mające na celu ochronę wyjątkowo cennych fragmentów krajobrazu naturalnego i kulturowego,

- 2) użytki ekologiczne - pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne „oczka wodne”, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nie użytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce itp.

Lp.	Nazwa obiektu	Położenie	Powierzchnia [ha]	Walory
1.	Zespół przyrodniczo - krajobrazowy „Dolina Myśliny”	Od ujścia Myśliny do Małej Panwi do styku z gminą Kolonowskie	Okolo 180 ha w granicach gminy Ozimek i okolo 150 ha w obrębie gminy Kolonowskie	Czysta woda meandrującej rzeki, bogata i urozmaicona roślinność oraz różnorodność bytujących gatunków zwierząt
2.	Użytek ekologiczny	Nadleśnictwo Turawa, oddział 13 f,g	Okolo 0,31 ha	Ostatnie z zachowanych w miarę zbliżone do naturalnych śródleśne źródłiska i zbiorniki wody z właściwa dla nich roślinnością
3.	Użytek ekologiczny	Leśnictwo Ozimek, oddz. 184 b	Okolo 499 ha	Torfowiska w trakcie naturalnej sukcesji
4.	Użytek ekologiczny	Leśnictwo Zamoście, oddz. 277 g	-	Kępa starych drzew
5.	Użytek ekologiczny	Leśnictwo Ozimek, oddz. 180 d	-	Aleja daglezwowa

- 3) pomniki przyrody

Lp.	Gatunek	Położenie
1.	Sosna wejmutka (P)	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 x
2.	Sosna wejmutka (P)	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 x
3.	Wiąz górski	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 x
4.	Dąb szypułkowy	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 y
5.	Dąb szypułkowy (P)	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 y
6.	Dąb szypułkowy	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 y
7.	Dąb szypułkowy (P)	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 y
8.	Dąb szypułkowy	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 y
9.	Dąb szypułkowy (P)	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 y
10.	Żywotnik olbrzymi	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 c
11.	Żywotnik olbrzymi	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 c
12.	Klon pospolity	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział

		433/96
13.	Dąb szypułkowy	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 a
14.	Dąb szypułkowy	leśnictwo Zamoście, oddział i pododdział 285 a
15.	Dąb szypułkowy (P)	Miejscowość Krzyżowa Dolina, gmina Ozimek, nr działki 658/65
16.	Klon pospolity	Miejscowość Ozimek, gmina Ozimek, nr działki 334/92
17.	Modrzew europejski (P)	Miejscowość Krasiejów, gmina Ozimek, nr działki 548/137

(P)- drzewa proponowane do ochrony pomnikowej w perspektywie do 15 lat

### **Lasy**

Gmina Ozimek położona w obrębie kompleksu leśnego dawnej Puszczy Śląskiej (prawobrzeżna część opolszczyzny) i należy do jednej z bardziej zalesionych w województwie. Lasy na terenie gminy zajmują 7 499 ha co stanowi 59,3 % ogólnej powierzchni gminy. Wchodzą one w skład trzech nadleśnictw: Opole, Strzelce Opolskie, Turawa. Lasy nie tworzą zwartej kompleksu leśnego, lecz są rozczłonkowane na szereg zróżnicowanych powierzchniowo enklaw.

Lasy ochronne zaliczane do I grupy zajmują 3 116,6 ha (41,6 %), w tym:

- lasy krajobrazowe - 1 116,1 ha (35,8 %),
- lasy masowego wypoczynku - 2 000,5 ha (64,2 %).

Największy udział powierzchniowy mają lasy młodsze I i II klasy wieku. Jest to niekorzystny układ strukturalny, charakterystyczny dla obszarów o postępującej degradacji środowiska leśnego, przy czym głównym czynnikiem sprawczym są zanieczyszczenia powietrza.

W granicach gminy siedliska leśne reprezentowane są przez 11 siedliskowych typów lasów, przy czym dominujące typy zestawiono w poniżej:

<b>Typ siedliskowy lasu</b>	<b>Zajmowana powierzchnia w %</b>
Bór świeży	30,67
Bór świeży mieszany	26,14
Bór mieszany wilgotny	20,56
Bór wilgotny	18,91

Wśród przeważających na terenie gminy zbiorowisk leśnych dominują bory sosnowe, których część to sztucznie nasadzone monokultury sosny (zajmują 90,83 % powierzchni zajmowanej przez lasy). Lasy liściaste występują na mniejszych powierzchniach. Niewielkie fragmenty łągów i łąk, w których dominują najczęściej olsza szara, jesion wyniosły, grab zwyczajny i dąb szypułkowy, spotkać można w dolinie Małej Panwi w okolicach Ozimka i Krasiejowa. W zachodniej części gminy występują miejscami, pośród borów sosnowych, kwaśne dąbrowy, w których dominuje dąb bezszypułkowy.

W lasach na terenie gminy Ozimek kumulują się różne negatywne zjawiska pochodzenia biotycznego i antropogenicznego, wpływające na ogólne osłabienie istniejących drzewostanów i całych ekosystemów leśnych. Głównym źródłem zagrożenia dla lasów są przede wszystkim gazowe i pyłowe zanieczyszczenia powietrza emitowane przez przemysł (dwutlenek siarki, związki azotu i fluoru), a także wiatry huraganowe i szkodniki (kornik drukarz). Mimo pogarszającego się stanu zdrowotnego drzewostanu na rozpatrywanym obszarze ekosystemy leśne nadal zachowują swoje najistotniejsze walory krajobrazowe, kulturowe i społeczne. Spełniają one ważną rolę gleboochronną a także modyfikują klimat w skali całego regionu. Walory zasobów leśnych stanowią naturalny potencjał rozwoju turystyki. Dla ochrony wartości jakie spełniają zostały one objęte ochroną prawną, jako strefa chronionego krajobrazu Lasów Stobrawsko - Turawskich uchwałą WRN w Opolu z dnia 26 maja 1988 roku nr XXIV/193.

### **Zieleń urządzona**

Zieleń urządzona, w tym parki, zieleńce oraz zieleń towarzysząca zabudowie mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej, stanowi ważny składnik Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCH). Obszar gminy Ozimek objęty jest zasięgiem parków kulturowych o wysokich walorach krajobrazu kulturowego: „Krajobraz Reliktów Puszczy Odrzańskiej” (północne i zachodnie krańce gminy) oraz „Dolina Małej Panwii”. Dodatkowo - w trybie art. 10 ust. 1 pkt. 8 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym - konieczne jest zachowanie przed zabudową terenów zadrzewionych, łąk, ogrodów, ważnych dla prawidłowej gospodarki zasobami przyrody w skali lokalnej.

### **Zagrożenia dla szaty roślinnej i zwierzęcej**

Poza niebezpieczeństwami od strony przemysłu dla szaty roślinnej i zwierzęcej, głównym zagrożeniem jest wandalizm, a także niski poziom świadomości ekologicznej. Stwarza to szczególnie zagrożenie dla zieleni miejskiej i wiejskiej oraz obiektów poddanych pod ochronę (rezerwaty, pomniki przyrody oraz rośliny i zwierzęta rzadkie i chronione).

Kolejnym zagrożeniem jest rozwijająca się w gminie, ze względu na walory przyrodnicze i kulturowe turystyka i rekreacja.

Zbiorowiska leśne obszaru gminy Ozimek zagrożone są również przez zmianę warunków hydrologicznych siedlisk. Wszelkie zmiany w warunkach wodnych mogą powodować nieodwracalne zmiany w składzie gatunkowym zbiorowisk roślinnych. Bardzo niekorzystne są również zręby zupełne oraz nasadzanie sosny na siedliskach lasów liściastych. Dla zbiorowisk roślin wodnych i szuwarowych duże znaczenie mają zmiany chemizmu wód.

Do największych zagrożeń dla fauny występującej na terenie gminy Ozimek należą:

- regulacja lub zwiększenie zanieczyszczenia rzek,

- likwidacja starych, dziuplastych i martwych drzew w lasach,
- zmiany stosunków wodnych prowadzące do osuszania terenów podmokłych,
- zalesianie oraz samorzutne zarastanie przez drzewa śródleśnych łąk i bagien,
- usuwanie pojedynczych i rosnących w grupach starych drzew na terenach otwartych,
- likwidacja zbiorników wodnych,
- likwidacja śródpolnych alei.

Jako najbardziej zagrożone gatunki, z uwagi na zanikanie odpowiednich siedlisk (przesuszanie terenów, melioracje, usuwanie śródpolnych zadrzewień i krzewów) należy uznać gatunki związane z terenami wodno-błotnymi i krajobrazem rolniczym - ptaki i płazy.

### **I.9. Poważne awarie, bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne oraz klęski żywiołowe**

Rozpatrując potencjalne zagrożenia dla środowiska w gminie Ozimek należy wziąć pod uwagę:

- zagrożenia pożarowe,
- zagrożenia związane ze skutkami innych klęsk żywiołowych takich jak powódź, huragany, śnieżyce itp.,
- zagrożenia związane z magazynowaniem i transportem niebezpiecznych środków chemicznych i toksycznych środków przemysłowych.

Nadleśnictwa: Opole, Strzelce Opolskie, Turawa, do których należą lasy leżące w obrębie Gminy Ozimek, zaliczają się do I kategorii zagrożenia pożarowego. Obiekty budowlane na terenie miasta i Gminy Ozimek w większości wykonane są z materiałów niepalnych. Sieć gazowa występuje na terenie miasta Ozimek, natomiast wsie gminy Ozimek nie są objęte gazyfikacją. Część gospodarstw domowych korzysta z dostaw gazu propan - butan z butli. Mogą one spowodować duże zagrożenie w przypadku utraty szczelności butli lub rozszczelnienia instalacji gazowych.

Zgodnie z informacją Programu Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na terenie Gminy Ozimek nie znajduje się ani jeden zakład zakwalifikowany do kategorii zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Spośród podmiotów gospodarczych, jako zakłady szczególnie narażone na niebezpieczeństwo awarii uznano zakłady działające na terenie Huty „MAŁAPANEW” Sp z o.o. w mieście Ozimek oraz Huty Szkła „Jedlice” S.A. Ryzyko wystąpienia awarii dotyczy również obiektów i terenów stacji z etyliną, olejem napędowym i gazem propan-butan.

W zakładach znajdujących się na terenie Huty „MAŁAPANEW” Sp z o.o., a także Hucie Szkła Jedlice zagrożenie związane jest szczególnie z nagromadzeniem substancji

chemicznych takich jak: rozpuszczalniki organiczne czy oleje mineralne, które w procesie spalania wytwarzają związki trujące.

Ze względu na przebieg przez teren gminy ważnych arterii komunikacyjnych drogowych i kolejowych, trasami tymi prowadzony jest również transport toksycznych środków przemysłowych, niebezpiecznych substancji chemicznych oraz materiałów szczególnie niebezpiecznych. Zagrożenie stanowi także tzw. „transport dziki”, czyli prowadzony nieprzystosowanymi środkami transportu, bez odpowiednich zabezpieczeń, w ilościach ponad normatywnych, przez kierowców nie posiadających stosownych uprawnień.

## **Rozdział IV. CELE, PRIORYTETY I ZADANIA OCHRONY ŚRODOWISKA W GMINIE OZIMEK**

### **I.10. Ochrona gleb i powierzchni ziemi**

Gleby w Gminie Ozimek charakteryzują się dużym udziałem frakcji piasku, co powoduje iż są one wrażliwe na wpływ czynników zewnętrznych (np. woda, wiatr, zanieczyszczenia), które mogą wywierać negatywny wpływ na stan tych gleb. Poprawę jakości gleby w warunkach produkcji rolniczej można uzyskać poprzez zwiększenie ilości masy organicznej lub ekstensywne użytkowanie. Negatywny wpływ czynników erozyjnych można ograniczyć przez zwiększenie ilości zadrzewień śródpolnych oraz przez przekształcenie gruntów ornych w trwałe użytki zielone. Koniecznością jest również przeprowadzenie waloryzacji rolniczej w celu wyeliminowania zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem produktów rolniczych z przeznaczeniem na cele spożywcze. Tereny, które nie mogą stanowić bazy do produkcji rolniczej na cele konsumpcyjne, można przeznaczyć pod uprawę roślin energetycznych, które będą źródłem biomasy na cele opałowe.

Eksploatacja złóż surowców naturalnych powinna odbywać się zgodnie z wymogami ochrony środowiska, obowiązującymi przepisami i zasadami zrównoważonego rozwoju. Istnieje potrzeba monitorowania obiektów, w których prowadzona jest eksploatacja surowców naturalnych pod kątem ochrony powierzchni ziemi i gleb.

#### **Cele krótkookresowe do 2011 roku**

Cele krótkoterminowe w zakresie ochrony ziemi i gleb obejmują następujące działania:

- identyfikacja gruntów zanieczyszczonych w celu podjęcia działań w celu doprowadzenia ich do stanu właściwego,
- zapobieganie degradacji i erozji gleb poprzez racjonalną gospodarkę zasobami naturalnymi.

### **Cele średniookresowe do 2015 roku**

Cele średniookresowe w zakresie ochrony ziemi i gleb obejmują następujące działania:

- okresowa kontrola zawartości metali ciężkich, składników nawozowych oraz odczynu pH w glebach użytkowanych rolniczo,
- ochrona i wykorzystanie zespołów przyrodniczo-krajobrazowych w celach turystycznych,
- promocja rolnictwa ekologicznego,
- organizacja cyklu szkoleń dla rolników obejmujących zasady kodeksu dobrych praktyk rolniczych,
- wykorzystanie nieużytków na uprawy energetyczne,
- rekultywacja terenów zdegradowanych przez przemysł wydobywczy.

### **I.11. Gospodarka wodno-ściekowa**

Z analizy aktualnego stanu gospodarki wodno-ściekowej w gminie Ozimek wynika, że potencjalne źródło zagrożenia jakości wód powierzchniowych i podziemnych stanowią przede wszystkim:

- ścieki bytowo-gospodarcze z zabudowy mieszkaniowej na obszarach nieskanalizowanych,
- ścieki deszczowe spływające z dróg, placów i stacji paliw, brak urządzeń podczyszczających,
- zanieczyszczenia spływające z pól, szczególnie w okresach po nawożeniu gruntów rolnych,
- zrekultywowane składowisko odpadów w Dylakach,
- oczyszczalnia ścieków w Antoniowie.

W związku z powyższym należy podjąć w gminie działania mające na celu wyeliminowanie tych zagrożeń. Priorytetowym zadaniem w zakresie gospodarki ściekowej w Gminie Ozimek jest modernizacja oczyszczalni ścieków w Antoniowie pod kątem dostosowania efektów oczyszczania do obowiązujących wymogów, a także zwiększenia dopływu ścieków w wyniku rozbudowy sieci kanalizacyjnej. Jednym z elementów inwestycji będzie umieszczenie w pobliżu oczyszczalni instalacji do podsuszania osadów komunalnych. Istotnym jest także objęcie systemem kanalizacji obszarów przewidzianych do zamieszkania w perspektywie najbliższych 5-10 lat.

Docelowo należy założyć również rozbudowę istniejącej kanalizacji deszczowej, tak aby wszystkie ulice na terenach zurbanizowanych były w nią wyposażone. Przy odprowadzaniu ścieków deszczowych z terenów zanieczyszczonych (stacje benzynowe, parkingi itp.) należy przewidywać wykonanie odpowiednich systemów oczyszczających. Przy zastosowaniu

odpowiedniej techniki oczyszczania wód opadowych będzie można wprowadzać ściek do rzeki Mała Panew

W rejonach, gdzie budowa kanalizacji sanitarnej jest nieuzasadniona ze względów technicznych, bądź ekonomicznych należy przewidzieć budowę lokalnych lub przydomowych oczyszczalni ścieków.

Z analizy stanu istniejącego w zakresie zaopatrzenia w wodę wynika, że cały teren gminy zamieszkały obecnie przez ludzi jest zwodociągowany.

Planowane na najbliższe lata inwestycje obejmują działania modernizacyjne i usprawniające istniejący system zaopatrzenia w wodę, tj.: wymianę awaryjnych odcinków sieci oraz uzbrojenie w sieć wodociągową i kanalizacyjną terenów pod budownictwo mieszkaniowe.

Produkcję rolną należy prowadzić w sposób ograniczający i zapobiegający zanieczyszczeniu wód związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych. Należy upowszechniać dobre praktyki rolnicze, w szczególności na drodze organizowania szkoleń dla rolników.

Na terenie gminy brak jest kompleksowo rozpoznanego i sprecyzowanego zakresu niezbędnych przedsięwzięć dotyczących ochrony przed powodzią i suszą.

#### **Cele krótkookresowe do 2011 roku**

Realizacji przyjętych priorytetów ekologicznych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Ozimek służyć będą następujące cele krótkookresowe:

- modernizacja oczyszczalni ścieków w Antoniowie
- budowa kanalizacji sanitarnej na obszarach nieskanalizowanych,
- identyfikacja i zalegalizowanie kolektorów i rowów służących do odprowadzania ścieków bytowych i komunalnych,
- inwentaryzacja istniejących systemów kanalizacji deszczowych wraz z oceną ich stanu technicznego,
- kontrola istniejących zabezpieczeń wodnych i rozpoznanie potrzeb w zakresie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego,
- współpraca przy opracowaniu programu ochrony przed powodzią w zlewni rzeki Odry oraz Małej Panwi,
- magazynowanie obornika i zbiorników na gnojowicę w gospodarstwach rolnych w sposób zapewniający wymogi ochrony środowiska,
- promocja rolnictwa ekologicznego oraz Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych.



### **Cele średniookresowe do 2015 roku**

Do wytypowanych celów średniookresowych w perspektywie do 2015 r. w dziedzinie gospodarki wodno-ściekowej należą:

- modernizacja istniejącej oraz budowa nowej (na terenach przeznaczonych pod budownictwo) sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,
- edukacja oraz propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody,
- propagowanie budowy lokalnych i przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nie przewidzianych do skanalizowania,
- budowa kanalizacji deszczowej wraz z urządzeniami podczyszczającymi,
- prowadzenie monitoringu oddziaływania składowiska odpadów w Dylakach na środowisko,
- prowadzenie akcji informacyjnej i propagowanie wśród rolników tzw. Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej,
- utrzymanie przeciwpowodziowej funkcji terenów zalewowych,
- rozwój współpracy regionalnej w celu doprowadzenia wód Małej Panwi lepszego stanu czystości.

### **I.12. Gospodarka odpadami**

Zagadnienia dotyczące celów, priorytetów i zadań ochrony środowiska w zakresie gospodarki odpadami omówiono szczegółowo w równolegle opracowywanej integralnej części niniejszego opracowania: „Aktualizacji planu gospodarki odpadami gminy Ozimek”.

### **I.13. Ochrona powietrza atmosferycznego**

Z analizy aktualnego stanu w zakresie ochrony powietrza na terenie gminy Ozimek wynika, iż poprawy stanu powietrza należy wiązać przede wszystkim z działaniami w zakresie ograniczania:

- emisji niskiej,
- emisji pochodzącej z procesów energetycznych i przemysłowych,
- emisji pochodzącej z transportu powierzchniowego,
- emisji niezorganizowanej.

Redukcji emisji z procesów spalania paliw energetycznych, w tym emisji niskiej należy się spodziewać przede wszystkim wskutek prowadzenia działań na rzecz rozwoju i modernizacji systemów sieci ciepłowniczej i gazu przewodowego w gminie oraz w związku z prowadzeniem działań na rzecz obniżenia energochłonności obiektów.

Należy podjąć akcje zachęcające do wykonywania termomodernizacji budynków i instalacji ciepłowniczych (docieplenia budynków, wymiana okien, wymiana kotłowni węglowych na „ekologiczne” olejowe lub gazowe). Konieczne będzie również przeprowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych w zakresie: korzyści płynących ze stosowania paliw ekologicznych, poszanowania energii cieplnej i elektrycznej, szkodliwości spalania odpadów komunalnych w paleniskach domowych.

Zgodnie ze „Strategią rozwoju energetyki odnawialnej” przyjmującej jako cel strategiczny zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie paliwowo-energetycznym do 7,5% w 2010 r. należy wykonać analizę możliwości wykorzystania biomasy (głównie drewna i słomy) jako źródła energii odnawialnej w zakładach produkcyjnych, gospodarstwach rolnych, szklarniach, fermach znajdujących się na terenie Gminy Ozimek. W przypadku pozytywnych wyników analizy należy rozpocząć akcje promującą wykorzystanie biopaliw jako źródła zastępczego dla tradycyjnych kotłowni węglowych.

W Gminie Ozimek istnieją również możliwości wykorzystania energii z cieków wodnych, poprzez budowę małych elektrowni wodnych; wykorzystanie takich źródeł energii powinno się odbywać z zachowaniem priorytetu ochrony przyrody oraz dobrego stanu wód.

W ramach działań ograniczających emisję zanieczyszczeń z transportu drogowego należy przeprowadzić remonty dróg gminnych, wprowadzać do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego pasów zieleni pomiędzy drogami, a zabudową mieszkaniową. Na ograniczenie emisji z transportu samochodowego wpłynie usprawnienie systemu komunikacji samochodowej oraz promocja komunikacji zbiorowej. Do ograniczenia emisji zanieczyszczeń z transportu samochodowego przyczyni się również opracowanie gminnego programu budowy ścieżek rowerowych i promocja komunikacji rowerowej.

### **Cele krótkoterminowe do 2011 roku**

Cele krótkoterminowe w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego stanowią:

- opracowanie gminnego studium wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- systemowe działania na rzecz ograniczenia niskiej emisji,
- opracowanie gminnego programu budowy ścieżek rowerowych, tak by kontynuowane były działania mające na celu ukształtowanie układu tras rowerowych o funkcjach komunikacyjnych, turystycznych i rekreacyjnych,
- identyfikacja lokalnych uciążliwych źródeł zanieczyszczenia powietrza oraz podejmowanie działań na rzecz ograniczenia tych uciążliwości.

### **Cele średniookresowe do 2015 roku**

Jako cele do realizacji do 2015 roku w zakresie ochrony powietrza przyjęto następujące zadania:

- rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej gminie
- termomodernizacja budynków (docieplanie, wymiana okien, modernizacja instalacji ciepłych),
- realizacja zadań zapisanych w planie zaopatrzenia gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe
- dofinansowanie działań modernizacyjnych indywidualnych systemów grzewczych,
- edukacja ekologiczna w zakresie poszanowania energii cieplnej i elektrycznej, korzyści z termomodernizacji, zachęcania do stosowania paliw alternatywnych dla węgla (proekologicznych), szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych,
- prowadzenie bieżących remontów dróg gminnych,
- promowanie publicznych środków transportu,
- tworzenie ścieżek rowerowych,
- egzekwowanie zakazu wypalania traw i ściernisk,
- zmniejszenie przez jednostki gospodarcze materiało- i energochłonności produkcji, wprowadzanie przyjaznych środowisku technologii, modernizacja, hermetyzacja i automatyzacja procesów technologicznych.

### **I.14. Ochrona przed hałasem**

W zakresie hałasu pochodzącego z transportu samochodowego, poprawy stanu akustycznego należy spodziewać się w wyniku modernizacji i przebudowy tras komunikacyjnych, właściwej dbałości o stan nawierzchni dróg oraz budowy obwodnic. Redukcję uciążliwości hałasu komunikacyjnego można uzyskać również poprzez zastosowanie ekranów akustycznych oraz wymianę okien na dźwiękoizolacyjne. Ograniczenie ponadnormatywnego oddziaływania hałasu kolejowego można osiągnąć poprzez modernizację torowisk, wymianę taboru kolejowego, właściwe utrzymanie torowiska oraz ograniczenie dopuszczalnej prędkości na wytypowanych obszarach. W planach zagospodarowania przewidzieć należy wydzielenie terenów zieleni izolacyjnej w obrębie terenów zabudowy mieszkaniowej od strony ciągów komunikacyjnych.

W zakresie ograniczenia hałasu ze źródeł przemysłowych pochodzących od każdego pojedynczego zakładu przemysłowego, warsztatu czy placówki handlowo- usługowej, należy identyfikować uciążliwe obiekty oraz podejmować działania administracyjne w celu ograniczenia uciążliwości hałasowych.

### **Cele krótkoterminowe do 2011 roku**

Cele krótkoterminowe w zakresie ochrony przed hałasem obejmują stworzenie i aktualizację bazy danych o źródłach uciążliwości akustycznej dla środowiska.

### **Cele średniokresowe do 2015 roku**

Cele średniokresowe obejmują następujące działania:

- prowadzenie bieżących remontów dróg gminnych,
- identyfikacja źródeł uciążliwości akustycznych oraz podejmowanie działań administracyjnych w celu ograniczenia uciążliwości,
- ograniczenie uciążliwości akustycznej dróg i tras kolejowych do poziomu wymaganego przepisami, stosowanie od strony drogi i torów kolejowych okien o zwiększonej izolacyjności akustycznej, lokalizacja ochronnych pasów zieleni,
- uwzględnianie w ewentualnych zamianach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dopuszczalnych wartości poziomu dźwięku w środowisku dla poszczególnych jednostek strukturalnych.

## **I.15. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym**

W celu zapewnienia ochrony środowiska przed skutkami elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego na terenie Gminy Ozimek należy prowadzić działania zapobiegawcze polegające na:

- przestrzeganiu przepisów dotyczących dopuszczalnych poziomów promieniowania niejonizującego, szczególnie na obszarach zabudowań mieszkalnych oraz na terenach dostępnych dla ludności,
- systematycznej kontroli poziomu promieniowania szczególnie na obszarach zabudowy mieszkalnej i w miejscach dostępnych dla ludności.

### **Cele krótkoterminowe do 2011 roku**

Jako cel krótkoterminowy z zakresu ochrony przed elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym wyznaczono nadzór planistyczny nad nowo powstającymi źródłami emisji.

### **Cele średniokresowe do 2015 roku**

Główny cel średnioterminowy, jaki przyjęto dla Gminy Ozimek, jest kontrola i ograniczenie emisji niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska poprzez:

- uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego aspektów związanych z promieniowaniem niejonizującym, preferowanie mało konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania niejonizującego,
- wyeliminowanie emisji promieniowania niejonizującego ze źródeł będących zagrożeniem dla ludzi i środowiska.

## **I.16. Ochrona przyrody**

Podstawowymi działaniami w kierunku ochrony wartości środowiska przyrodniczego i poprawy stanu aktualnego w tym zakresie na terenie gminy są:

- ochrona istniejących oraz powoływanie nowych obszarów i obiektów chronionych na mocy przepisów o ochronie przyrody,
- zachowanie ciągłości „węzłów”, „korytarzy” i „łączników” ekologicznych, zwłaszcza w obrębie systemu dolin cieków wodnych i kompleksów leśnych w celu ochrony zagrożonych siedlisk oraz gatunków roślin i zwierząt.

Na terenie Gminy Ozimek ochrona przyrody realizowana będzie przez ustanawianie i obejmowanie ochroną prawną nowych obszarów cennych przyrodniczo jak również poprzez pielęgnację i konserwację istniejących form ochrony przyrody. W celu zachowania unikatowych naturalnych obszarów proponowane jest utworzenie nowych obszarów ochrony przyrody. Proponuje się również tworzenie ścieżek przyrodniczo – dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych i krajobrazowo atrakcyjnych. Bardzo istotnym jest popularyzowanie wiedzy o walorach przyrodniczych gminy wśród jej mieszkańców oraz na zewnątrz.

### **Cele krótkookresowe do 2011 roku**

Do celów krótkookresowych w dziedzinie ochrony przyrody, do realizacji w latach 2008 – 2011 należą:

- objęcie ochroną prawną obiektów kwalifikujących się do tej ochrony,
- utrzymanie wysokiego standardu ochrony obszarów o wysokich walorach przyrodniczych,
- popularyzacja wiedzy o walorach przyrodniczych gminy.

### **Cele średniookresowe do 2015 roku**

Do celów średniookresowych w zakresie ochrony przyrody, do realizacji do roku 2015 należą:

- pielęgnacja i konserwacja istniejących na terenie gminy obiektów i form ochrony przyrody, w tym zabytkowych założeń zieleni,

- ochrona siedlisk łągowych,
- wdrażanie zieleni urządzonej w obiektach rekreacyjno – wypoczynkowych (istniejących i projektowanych) oraz zieleni izolacyjno- osłonowej wzdłuż ciągów komunikacyjnych.
- tworzenie ścieżek przyrodniczo- dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych i krajobrazowo atrakcyjnych.

### **I.17. Ochrona przed skutkami poważnych awarii oraz bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne**

Zgodnie z informacją Programu Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na terenie Gminy Ozimek (i całego powiatu opolskiego) nie znajduje się ani jeden zakład zakwalifikowany do kategorii zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Zagrożenie związane z nagromadzeniem substancji chemicznych, które w procesie spalania wytwarzają związki trujące występuje na terenie zakładów działających w na obszarze Huty „MAŁAPANEW” w Ozimku w upadłości oraz Huty Szkła „Jedlice” S.A. Ryzyko wystąpienia awarii dotyczy również obiektów i terenów stacji z etyliną, olejem napędowym i gazem propan-butan oraz gazociągu magistralnego Przywory- Ozimek.

Ze względu na przebieg przez teren gminy arterii komunikacyjnych drogowych i kolejowych, trasami tymi prowadzony jest również transport toksycznych środków przemysłowych, niebezpiecznych substancji chemicznych oraz materiałów szczególnie niebezpiecznych .

W związku z powyższym najważniejszym zadaniem i potrzebą w przedmiotowym zakresie jest zapewnienie bezpieczeństwa przewozu, przechowywania i wykorzystania substancji niebezpiecznych, w sposób zapewniający bezpieczeństwo ludzi i środowiska. Nowo opracowywane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego powinny uwzględniać potencjalne strefy zagrożenia związane z ryzykiem wystąpienia poważnych awarii wokół obiektów i tras komunikacyjnych.

Głównym celem wyznaczonym przez Program Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego w zakresie ochrony środowiska przed skutkami poważnych awarii jest zapobieganie zagrożeniom i zmniejszenie skutków ekologicznych i społecznych poważnych awarii. Zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego i chemicznego polega na pełnej kontroli zagrożeń środowiskowych związanych z wytwarzaniem, przetwarzaniem, dystrybucją, składowaniem oraz stosowaniem substancji i preparatów chemicznych oraz genetycznie modyfikowanych organizmów.

Działania w zakresie ochrony przed skutkami wystąpienia poważnych awarii w gminie Ozimek powinny być podporządkowane następującym priorytetom:

- zapobieganie ryzyku wystąpienia awarii przemysłowych,
- ograniczanie zagrożeń związanych z transportem materiałów niebezpiecznych,
- zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego społeczeństwa i środowiska,
- edukacja i informowanie społeczeństwa w zakresie potencjalnych zagrożeń.

#### **Cele krótkoterminowe do 2011 roku**

W celu realizacji zamierzonych priorytetów w zakresie ochrony przed skutkami poważnych awarii, do realizacji w latach 2008 – 2011 wybrano cel, jakim jest poinformowanie wybranych grup mieszkańców o ryzyku związanym z ewentualnym wystąpieniem poważnej awarii oraz o sposobach ograniczenia niebezpieczeństwa w przypadku wystąpienia poważnej awarii.

#### **Cele średniookresowe do 2015 roku**

W dalszej perspektywie realizacji przyjętych priorytetów służyć będą następujące zadania:

- działania dostosowawcze w zakładach przemysłowych ograniczające ryzyko wystąpienia awarii,
- działania dostosowawcze w zakładach przemysłowych mające na celu ograniczenie potencjalnych skutków wystąpienia awarii,
- egzekwowanie wymogów dotyczących transportu substancji i odpadów niebezpiecznych,
- instruowanie społeczeństwa o zasadach postępowania w wypadku wystąpienia awarii przemysłowych i transportowych,
- informowanie społeczeństwa o występujących zagrożeniach, podjętych środkach zapobiegawczych i o działaniach, które będą podjęte w przypadku wystąpienia awarii przemysłowej,
- uwzględnianie w przyszłych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (zmianach planów) potencjalnych stref zagrożenia związanych z ryzykiem wystąpienia poważnych awarii wokół obiektów i tras komunikacyjnych.

### **I.18. Edukacja ekologiczna**

Jednym z podstawowych warunków wprowadzania w życie zasad zrównoważonego rozwoju i wdrażania w gminie zadań ujętych w programie ochrony środowiska jest aktywny udział świadomego i dobrze wyedukowanego społeczeństwa. Poza edukacją ekologiczną mieszkańców dotyczącą ochrony środowiska w ich życiu codziennym istotna jest również edukacja wśród właścicieli małych i średnich przedsiębiorstw.

Organizacja edukacji ekologicznej powinna obejmować edukację ekologiczną w formalnym systemie kształcenia oraz pozaszkolny system edukacji:

Rola organów samorządowych w tym zakresie obejmuje:

- współdziałanie przy opracowywaniu i realizacji lokalnych programów edukacji ekologicznej z organizacjami, instytucjami, Kościołami i Związkami Wyznaniowymi, zakładami pracy, przedstawicielami społeczności lokalnych,
- utrzymywanie ścisłej współpracy ze szkołami, zapewniając im warunki do prowadzenia edukacji ekologicznej,
- zapewnienie społeczeństwu dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie,
- upowszechnianie wiedzy o środowisku oraz jego zanieczyszczeniu.

Działania zmierzające do realizacji tego celu mają charakter działań ciągłych, długookresowych i trudno jest tu wyznaczyć cele do osiągnięcia na najbliższe lata. W tym okresie należy zainicjować działania organizacyjne, zmierzające do stworzenia sprawnego systemu edukacji ekologicznej, którego zadaniem jest stały wzrost świadomości mieszkańców.

#### **Cele krótkookresowe do 2011 roku**

Edukacja ekologiczna społeczeństwa jest procesem ciągłym, w którym efekty działań obserwuje się często po długim czasie. Celem krótkoterminowym jest więc upowszechnienie wiedzy o walorach przyrodniczych gminy oraz o zachowaniach proekologicznych.

#### **Cele średniookresowe do 2015 roku**

W perspektywie działania związane z edukacją ekologiczną będą realizowane poprzez:

- wytyczanie i promocję ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych w rejonach przyrodniczo cennych,
- promocja działań proekologicznych z przeznaczeniem dla dorosłej części społeczności lokalnej,
- promocja agroturystyki i rolnictwa ekologicznego,
- opracowanie, wdrożenie i bieżąca realizacja wieloletnich, intensywnych szkoleń dla rolników, w szczególności promujących dobre praktyki rolnicze oraz dla działkowców,
- opracowanie, wdrożenie i bieżąca realizacja wieloletnich szkoleń dla leśników,
- edukacja ekologiczna nauczycieli,
- organizacja konkursów ekologicznych, akcji sprzątania, akcji edukacyjnych, festynów ekologicznych i innych spotkań integrujących mieszkańców,
- wspieranie edukacji dzieci i młodzieży szkolnej i przedszkolnej – wycieczki, warsztaty,



- opracowanie i wydawanie folderów przyrodniczych, broszur informacyjnych, plakatów, przewodników, materiałów promocyjnych,
- organizowanie cyklicznych programów, wystaw, imprez, publikacji w prasie itp.,
- doposażenie bibliotek w najnowsze pozycje w zakresie ochrony środowiska,
- prowadzenie działalności informacyjnej w Urzędzie Gminy,
- rozwój systemu udostępniania informacji o środowisku.

## **Rozdział V. PROGRAM WYKONAWCZY**

### **I.19. Instytucje odpowiedzialne**

Głównym realizatorem Programu Ochrony Środowiska z Planem Gospodarki Odpadami dla Gminy Ozimek jest Burmistrz Ozimka.

Proponuje się wyznaczenie przez Burmistrza osoby odpowiedzialnej za wdrażanie Programu (Kierownika Programu). Osoba ta pełniłaby rolę koordynatora pomiędzy samorządem lokalnym, przedsiębiorstwami, instytucjami monitorującymi stan środowiska oraz mogącymi powstać w przyszłości w gminie organizacjami pozarządowymi. Kierownik programu byłby także odpowiedzialny za monitorowanie efektów realizacji programu, sprawozdawczość z realizacji Programu oraz uruchamianie procedur korygujących.

Uczestników realizacji programu można podzielić na grupy:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem (samorząd),
- podmioty realizujące poszczególne zadania (samorząd, podmioty gospodarcze, stowarzyszenia, organy i instytucje wyższego szczebla),
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu (Burmistrz),
- społeczność gminy – odbiorcy programu.

### **I.20. Narzędzia realizacji programu**

Wśród instrumentów realizacji zadań programu i zarządzania ochroną środowiska wyróżnić można instrumenty prawne, ekonomiczno-finansowe, edukacyjno-informacyjne oraz organizacyjno-planistyczne.

#### **Instrumenty prawne**

Instrumenty prawne służące realizacji programu wynikają z zadań i kompetencji gminy w zakresie ochrony środowiska, do których należą m.in.:

- eliminowanie lub ograniczanie określonych zagrożeń powodowanych funkcjonowaniem społeczności lokalnych, tj. zanieczyszczenia wód, powstawania odpadów komunalnych, niszczenia gleby, powierzchni ziemi i terenów zielonych,

- podejmowanie działań związanych z gospodarowaniem przestrzenią, tak aby w ich trakcie realizowane były cele ochrony środowiska (zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń, przywracanie środowiska do właściwego stanu, zachowanie walorów krajobrazowych),
- ustala, w drodze uchwały, szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy,
- zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków,
- prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych (w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania) i lokalnych oczyszczalni ścieków (w celu kontroli częstotliwości pozbywania się osadów ściekowych),
- wydawanie pozwoleń na świadczenie określonych usług komunalnych,
- wydawanie decyzji nakazującej posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsc nie przeznaczonych do ich składowania lub magazynowania, wskazując sposób wykonania tej decyzji,
- przyjmowanie wyników pomiarów wielkości emisji z instalacji,
- wydawanie decyzji zobowiązującej do prowadzenia dodatkowych (poza określonymi ustawą) pomiarów wielkości emisji z instalacji oraz przyjmowanie wyników tych pomiarów,
- przyjmowanie zgłoszenia instalacji nie wymagającej pozwolenia emisyjnego,
- wydawanie decyzji ustalającej wymagania dotyczące ochrony środowiska dla instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia,
- przyjmowanie od wskazanych podmiotów i przekazywanie wojewodzie informacji o wykorzystanych substancjach stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska,
- podejmowanie uchwał wyznaczających miejsca wydobywania kamienia, żwiru, piasku i innych materiałów z wód,
- nakładanie w drodze decyzji obowiązku wykonania przez osobę fizyczną czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania instalacji lub urządzenia na środowisko wraz ze wstrzymywaniem eksploatacji instalacji,
- możliwość ustanawiania ograniczenia, co do czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko,
- wprowadzanie określonych form ochrony przyrody (obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne przyrody nieożywionej, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne),
- wydawanie zezwoleń na usuwanie drzew i krzewów z terenu nieruchomości,
- kontrola przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym kompetencjami gminy,
- występowanie w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska,

- występowanie do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli stwierdzono naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić,
- przyjęcie gminnego programu ochrony środowiska (wraz z planem gospodarki odpadami), sporządzanie co 2 lata raportów z jego realizacji,
- dysponowanie środkami gminnego funduszu ochrony środowiska.

### **Instrumenty ekonomiczno-finansowe**

Do instrumentów finansowych należą przede wszystkim: opłaty za korzystanie ze środowiska, administracyjne kary pieniężne, kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz innych funduszy ekologicznych i unijnych, pomoc publiczna na ochronę środowiska w postaci preferencyjnych pożyczek i kredytów, dotacji, odroczeń, rozłożenia na raty i umorzeń płatności wobec budżetu i jednostek samorządu terytorialnego, zwolnień i ulg podatkowych.

Opłaty pobierane są za:

- wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza ,
- pobór wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- składowanie odpadów,
- wyłączanie gruntów rolnych i leśnych z produkcji,
- usuwanie drzew i krzewów.

System opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska skłania przedsiębiorstwa do minimalizowania negatywnego oddziaływania na środowisko m.in. poprzez lokalizację produkcji, dobór technologii, oszczędniejsze korzystanie z zasobów naturalnych czy instalowanie urządzeń ochronnych. Gromadzone środki finansowe przekazywane są następnie do Funduszy Ochrony Środowiska różnych szczebli oraz funduszu ochrony gruntów rolnych.

Osoby fizyczne, nie będące przedsiębiorcami ponoszą opłaty za korzystanie ze środowiska w zakresie, w jakim to korzystanie wymaga pozwolenia na wprowadzanie substancji lub energii do środowiska oraz pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód w rozumieniu przepisów ustawy Prawo wodne.

Podobne opłaty pobiera się na podstawie przepisów prawa górniczego i geologicznego za działalność koncesjonowaną.

Administracyjne kary pieniężne pobiera się w tych samych sytuacjach, co opłaty, lecz za działania niezgodne z prawem. W odniesieniu do wód, powietrza, odpadów i hałasu karę wymierza wojewódzki inspektor ochrony środowiska, a w odniesieniu do drzew i krzewów - organ gminy. Stawki kar zwykle są kilkakrotnie wyższe niż opłaty i trafiają do

funduszy celowych. Ustawa Prawo ochrony środowiska przewiduje możliwość odraczania, zmniejszania lub umarzania administracyjnych kar pieniężnych.

### **Instrumenty edukacyjno-informacyjne**

Instrumenty te stanowią: edukacja ekologiczna dzieci, młodzieży i dorosłych, dostęp do informacji o środowisku oraz włączenie obywateli i organizacji pozarządowych w procedury decyzyjne, szeroko pojęta współpraca pomiędzy samorządem różnych szczebli, między społeczeństwem i władzami, jak i władzami a podmiotami gospodarczymi. Współpraca ta jest konieczna przy opracowywaniu i wdrażaniu programu ochrony środowiska.

Działania edukacyjne realizowane są w różnych formach i na różnych poziomach, począwszy od szkół wszystkich stopni a skończywszy na tematycznych szkoleniach adresowanych do poszczególnych grup zawodowych i organizacji.

Obowiązkiem samorządów jest umożliwienie dostępu społeczeństwu do informacji o środowisku i jego ochronie, rozpowszechnianie informacji oraz umożliwienie udziału w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska. Obowiązek ten realizuje się poprzez rozwój sprawnego systemu udostępniania i upowszechniania informacji, np. poprzez stworzenie i udostępnienie komputerowej bazy danych, udział społeczeństwa w zarządzaniu poprzez systemy konsultacji i debat publicznych, wprowadzanie mechanizmów tzw. budowania świadomości (np. kampanie edukacyjne). Wypracowane procedury i strategie działań powinny po ustaleniu i weryfikacji stać się rutyną i podstawą współpracy pomiędzy partnerami różnych szczebli decyzyjnych.

### **Instrumenty organizacyjno-planistyczne**

Na poziomie gminnym instrumentami organizacyjno-planistycznymi służącymi realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska są, poza gminnym programem ochrony środowiska i planem gospodarki odpadami:

- strategia rozwoju gminy,
- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

W powyższych dokumentach strategicznych powinny się znaleźć zapisy dotyczące zagadnień ochrony środowiska. Dokumenty opracowane wcześniej niż Program Ochrony Środowiska powinny zostać zaktualizowane i zweryfikowane pod względem zagadnień ochrony środowiska.

## **I.21. Źródła finansowania**

### **Zbilansowanie możliwości**

Dofinansowanie w zakresie ochrony środowiska jest możliwe z następujących źródeł:

- ✓ Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego
- ✓ Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
- ✓ Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- ✓ Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu
- ✓ fundusze powiatowe i gminne
- ✓ kredyty i pożyczki preferencyjne udzielane np. przez Bank Ochrony Środowiska, Fundację Rozwoju Śląska Opolskiego
- ✓ kredyty międzynarodowych instytucji finansowych (Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, Bank Światowy)
- ✓ kredyty i pożyczki udzielane przez banki komercyjne
- ✓ Ekofundusz
- ✓ Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweski Mechanizm Finansowy
- ✓ Konkurs „Polska wolna od azbestu”
- ✓ Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

### **Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013**

Program stanowi jeden z programów operacyjnych będących podstawowym narzędziem do osiągnięcia założonych w nich celów przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. Łączna wielkość środków finansowych zaangażowanych w realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 wyniesie 37,6 mld euro, z czego wkład unijny wynosić będzie 27,9 mld euro, zaś wkład krajowy – 9,7 mld euro.

W ramach 15 priorytetów programu 5 bezpośrednio dotyczy ochrony środowiska:

- Gospodarka wodno-ściekowa – 3 275,2 mln euro (w tym 2 783,9 mln euro z FS);
- Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi – 1,430,3 mln euro (w tym 1,215,7 mln euro z FS);
- Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska – 655,0 mln euro (w tym 556,8 mln euro z FS);
- Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska – 667,0 mln euro (w tym 200,0 mln euro z EFRR);

- Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych – 105,6 mln euro (w tym 89,9 mln euro z EFRR);

Dodatkowo inne priorytety związane z transportem, ochroną zdrowia i szkolnictwem wyższym również obejmują działania opisane w Programie Ochrony Środowiska dla miasta Opola.

### **Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007-2013**

RPO WO stanowi podstawę podziału środków unijnych przeznaczonych dla regionu. Podstawowym źródłem finansowania zadań ujętych w niniejszym dokumencie jest oś priorytetowa 4: ochrona środowiska; jej cele to:

- poprawa jakości środowiska naturalnego poprzez unowocześnienie gospodarki wodno-ściekowej oraz infrastruktury przeciwpowodziowej;
- zwiększenie stopnia segregacji oraz ponownego wykorzystania odpadów;
- poprawa jakości powietrza oraz zwiększenie wykorzystania energii odnawialnej;
- zachowanie różnorodności biologicznej oraz walorów przyrodniczych Opolszczyzny.

Uprawnionymi podmiotami do otrzymania dofinansowania na inwestycje w zakresie ochrony środowiska są:

- jednostki samorządu terytorialnego lub jednostki organizacyjne wykonujące zadania j.s.t., związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego
- podmioty (w tym spółki prawa handlowego) wykonujące usługi publiczne, w których większość udziałów lub akcji posiada województwo opolskie, powiat, gmina, miasto, związek międzygminny lub Skarb Państwa
- podmioty wybrane w trybie przepisów ustawy Prawo Zamówień Publicznych, wykonujące usługi publiczne w obszarze objętym wsparciem w ramach działania na podstawie odrębnej, obowiązującej umowy, zawartej z jednostką samorządu terytorialnego (również na zasadach partnerstwa publiczno-prywatnego).

Na realizację całego RPO WO 2007-2013 przewidziano 427,1 mln euro z funduszy strukturalnych.

### **Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej**

Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska. Dystrybucja środków finansowych z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej odbywa się w ramach następujących dziedzin: ochrona powietrza, ochrona wód i gospodarka wodna, ochrona powierzchni ziemi, ochrona przyrody i krajobrazu oraz leśnictwo, geologia

i górnictwo, edukacja ekologiczna, Państwowy Monitoring Środowiska, programy międzydziedzinowe, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, ekspertyzy i prace badawcze.

Wnioskodawcami ubiegającymi się o środki finansowe z Narodowego Funduszu mogą być:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- przedsiębiorstwa,
- instytucje i urzędy,
- szkoły wyższe i uczelnie,
- jednostki organizacyjne ochrony zdrowia,
- organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia),
- administracja państwowa,
- osoby fizyczne.

Wszyscy wnioskodawcy powinni posiadać status prawny umożliwiający im zawarcie umowy cywilno - prawnej.

### **Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej**

Fundusz udziela dofinansowania w różnych formach, na cele określone w ustawie Prawo ochrony środowiska, zgodnie z rocznym planem finansowym, listą przedsięwzięć priorytetowych oraz kryteriami wyboru przedsięwzięć uchwalonymi przez Radę Nadzorczą Funduszu. Priorytetowe przedsięwzięcia dotyczą celów wyznaczonych w wojewódzkim programie ochrony środowiska, wojewódzkim planie gospodarki odpadami oraz własnej strategii działania (następna aktualizacja 2009-2012).

### **Powiatowe i Gminne Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej**

Jednostki organizacyjne gmin, spółki z udziałem gmin, osoby fizyczne, organizacje pozarządowe mogą starać się pozyskać dofinansowanie w ramach Gminnego lub Powiatowego Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na zadania związane z ochroną środowiska i gospodarką odpadami.

### **Obligacje gminne**

Obligacje to jeden ze sposobów na finansowanie inwestycji unijnych. Zdaniem specjalistów emisja obligacji jest dla samorządów bardziej opłacalna od zaciągania kredytów bankowych. Inną zaletą tego instrumentu jest to, że emitowane zwykle w kilku transzach obligacje nie następczą później przy spłacie wielkich problemów - łatwiej jest spłacać kilka razy w ciągu roku relatywnie niewielką sumę niż całość zadłużenia za jednym razem.

### **Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBRD)**

EBRD wspiera inwestycje sektora prywatnego zmierzające do poprawy jakości środowiska. Inwestycje środowiskowe wspierane przez bank dotyczą między innymi infrastruktury komunalnej i ochrony środowiska, - poprawy wydajności energetycznej i użycia odnawialnych źródeł energii. Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju wspiera też projekty związane z ograniczaniem emisji gazów cieplarnianych. Wartość kredytu wynosi od 2 do 250 mln (średnio 5 mln euro), co stanowi do 35% wartości inwestycji.

### **Bank Ochrony Środowiska**

Kredyt ekologiczny jest przyznawany na zakup lub montaż wyrobów służących ochronie środowiska. Wszystkie podmioty mogą starać się o pozyskanie preferencyjnego kredytu. Maksymalna kwota kredytu może wynieść do 100% kosztów zakupu i kosztów montażu, przy czym koszty montażu mogą być kredytowane w jednym z poniższych przypadków:

- gdy Sprzedawca, z którym Bank podpisał porozumienie jest jednocześnie Wykonawcą,
- gdy Wykonawca jest jednostką autoryzowaną przez Sprzedawcę, z którym Bank podpisał porozumienia,
- gdy Bank podpisał z Wykonawcą porozumienie dotyczące montażu urządzeń i wyrobów zakupionych wyłącznie na zasadach obowiązujących dla niniejszego produktu.

Okres kredytowania wynosi do 5 lat. Oprocentowanie jest zmienne, ustalone na podstawie uchwały Zarządu BOŚ S.A. W przypadku zawarcia umowy pomiędzy Bankiem a sprzedawcą, bądź producentem urządzeń kredyty udzielone na zakupy tych urządzeń mogą być oprocentowane od 1% w skali roku.

### **Inne banki krajowe**

Bankami, które w szczególności wspierają kredytowo realizację zadań z zakresu środowiska są: Bank Gospodarstwa Krajowego, Bank Rozwoju Eksportu S.A, Bank Gdański S.A., niemniej rynek tego typu usług stale się rozszerza i coraz więcej banków ma w ofercie produkty dedykowane ochronie środowiska.

### **Fundacja Rozwoju Śląska Opolskiego**

Pożyczki przyznawane są przedsiębiorcom działającym na terenie województwa opolskiego realizującym przedsięwzięcia przyczyniające się do rozwoju gospodarczego firmy, w tym do tworzenia nowych miejsc pracy w województwie opolskim. O pożyczki mogą ubiegać się również przedsiębiorstwa z udziałem jednostek samorządu terytorialnego. Środki uzyskane z pożyczki mogą być przeznaczone na cele bezpośrednio związane z prowadzoną



działalnością. Pożyczki są udzielane wyłącznie małym przedsiębiorcom, zgodnie z ustawą z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej.

### **Fundacja EkoFundusz**

Zadaniem Fundacji jest dofinansowanie przedsięwzięć w dziedzinie ochrony środowiska, które mają nie tylko istotne znaczenie w skali regionu czy kraju, ale także wpływają na osiągnięcie celów ekologicznych uznanych za priorytetowe w skali europejskiej lub światowej. Ta specyfika EkoFunduszu uniemożliwia mu finansowanie przedsięwzięć, których celem jest rozwiązywanie tylko lokalnych problemów. Zadaniem EkoFunduszu jest też ułatwienie transferu na polski rynek najlepszych technologii z krajów-donorów, a także stymulowanie rozwoju polskiego przemysłu ochrony środowiska. W związku ze zbliżającym się terminem zakończenia programu zamiany polskiego zadłużenia na inwestycje ochrony środowiska, wnioski o udzielenie dotacji dla projektów będą przyjmowane do dnia 30 czerwca 2008 roku.

### **Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweski Mechanizm Finansowy**

W ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego można dofinansować działania związane z promocją zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami. W ramach Mechanizmów Finansowych mogą być realizowane np. projekty inwestycyjne na zagospodarowanie segregowanych odpadów. Beneficjentami mogą być wszystkie instytucje sektora publicznego i prywatnego oraz organizacje pozarządowe utworzone w prawny sposób w Polsce i działające w interesie publicznym.

### **Konkurs „Polska wolna od azbestu”**

Konkurs jest organizowany przez Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych. Konkurs jest skierowany do wszystkich gmin i powiatów. Celem Konkursu jest nagrodzenie gmin i powiatów, które wyróżniają się skutecznym i sprawnym działaniem w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Nagrody pieniężne należy wykorzystać na:

- działania związane z realizacją inwestycji mających na celu usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych użyteczności publicznej,
- budowę i modernizację składowisk odpadów,
- likwidację oddziaływania azbestu i wyrobów zawierających azbest na zdrowie mieszkańców,
- akcje informacyjno – edukacyjne.

### **Wspólne Wdrożenia, czyli Joint Implementation (JI)**

To mechanizm ustanowiony w Art. 6 Protokołu z Kioto (PzK), który umożliwia nabycie i transfer jednostek redukcji emisji gazów cieplarnianych (ERUs) pomiędzy krajami Aneksu I do Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, powstałych w wyniku realizacji projektów inwestycyjnych obniżających emisję gazów cieplarnianych lub zwiększających pochłanianie GC. Jednostki redukcji emisji (ERUs) mogą być generowane w okresie 2008 – 2012 i przekazywane krajom Aneksu I jako środek do wypełnienia ich zobowiązań wynikających z PzK w sposób efektywny ekonomicznie.

Mechanizm ten może posłużyć do pozyskania zewnętrznych środków przez spółki pragnące wdrożyć inwestycje obniżające emisję gazów cieplarnianych (np. odgazowanie składowiska odpadów komunalnych).

### **LIFE+**

LIFE+ jest instrumentem DG Środowiska finansowym wspierającym politykę ochrony środowiska Wspólnoty Europejskiej, który będzie realizowany w latach 2007 – 2013 Stanowi kontynuację programu LIFE, realizowanego w latach 1992 - 2006. Celem programu LIFE+ jest finansowanie projektów związanych z wdrażaniem, aktualizacją oraz rozwojem wspólnotowej polityki i prawodawstwa w dziedzinie środowiska, a tym samym wspieranie zrównoważonego rozwoju państw UE. W szczególności, LIFE+ wspiera wdrażanie szóstego Programu Działania Środowiskowego Wspólnoty (6th EAP, 2002–2012), włącznie z jego strategiami tematycznymi, oraz zapewnia wsparcie finansowe dla środków i przedsięwzięć zapewniających wartość dodaną w Krajach Członkowskich UE.

LIFE+ składa się z trzech komponentów:

- 1) „LIFE+ przyroda i różnorodność biologiczna”
- 2) „LIFE+ polityka i zarządzanie w zakresie środowiska”
- 3) „LIFE+ informacja i komunikacja”

### **Instrument Finansowy Ochrony Ludności**

To drugi z instrumentów finansowych DG Środowiska. Jego celem jest wspieranie działań ukierunkowanych na ochronę ludzi, jak również środowiska naturalnego i dóbr kultury, przed kataklizmami naturalnymi i katastrofami spowodowanymi przez działalność ludzką. Ukierunkowany jest on również na rozwijanie współpracy pomiędzy państwami członkowskimi na polu obrony cywilnej. Instrument ten może służyć finansowaniu szeroko rozumianego przeciwdziałania skutkom poważnych awarii i katastrof transportowych.

### **Program Rozwoju Obszarów Wiejskich**

W ramach PROW wyodrębniono oś priorytetową 2 „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej”, w ramach której określono 3 działania mające związek z gospodarką odpadami.

W ramach Działania Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej, można dofinansować wytwarzanie produktów energetycznych z biomasy; Beneficjentem może być osoba fizyczna ubezpieczona na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, jako rolnik, małżonek rolnika lub domownik.

W ramach Działania Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw, można dofinansować wytwarzanie produktów energetycznych z biomasy; Beneficjentem może być osoba fizyczna lub osoba prawna, lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która prowadzi (podejmuje) działalność jako mikroprzedsiębiorstwo zatrudniające poniżej 10 osób, i mające obrót nieprzekraczający równowartości w zł 2 mln euro. Działalność powinna być prowadzona w gminie wiejskiej albo w gminie wiejsko-miejskiej lubi miejskiej liczących poniżej 5 tys. mieszkańców lub na obszarach wiejskich pod warunkiem, iż obszary te nie należą do gmin wiejsko-miejskich lub miejskich liczących powyżej 20 tys. mieszkańców.

W ramach Działania Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej, można dofinansować, tworzenie systemów zbioru, segregacji, wywozu odpadów komunalnych oraz wytwarzanie lub dystrybucję energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności wiatru, wody, energii geotermalnej, słońca, biogazu albo biomasy. Beneficjentem może być gmina lub inna jednostka organizacyjna, dla której organizatorem jest j.s.t.

**I.22. Harmonogram rzeczowo-finansowy wdrażania programu****Ochrona gleb i powierzchni ziemi**

L.p.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	3	4	5	6
<b>ZADANIA WŁASNE GMINY*</b>					
1.	Organizacja cyklu szkoleń dla rolników obejmujących zasady kodeksu dobrych praktyk rolniczych	2008 – 2011	Urząd Miasta i Gminy, ARMiR, WODR Łosiów	40	środki własne, PROW
2.	Promocja agroturystyki i rolnictwa ekologicznego	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy, Urząd Marszałkowski	20	środki własne, WFOŚiGW, PROW
3.	Racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych (zapobieganie degradacji i erozji gleb)	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy, Starostwo Powiatowe	-	-
<b>ZADANIA KOORDYNOWANE**</b>					
4.	Okresowa kontrola zawartości metali ciężkich, składników nawozowych oraz odczynu pH w glebach użytkowanych rolniczo	2008 - 2011	Starostwo powiatowe, WODR Łosiów	15	środki własne, WFOŚiGW
5.	Coroczna aktualizacja rejestru zawierającego informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby i ziemi	2008 - 2011	Starostwo Powiatowe	b.d.	środki własne, PFOŚiGW
6.	Ochrona i wykorzystanie zespołów przyrodniczo-krajobrazowych w celach turystycznych	2008 - 2011	właściciele gospodarstw	b.d.	środki własne
7.	Rekultywacja terenów zdegradowanych przez przemysł wydobywczy	2008 - 2011	zakłady przemysłu wydobywczego	b.d.	środki własne, WFOŚiGW

\* Przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy

\*\* Przedsięwzięcia finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji wyższego szczebla: powiatowego, wojewódzkiego i centralnego

**Gospodarka wodno-ściekowa**

L.p.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	3	4	5	6
<b>ZADANA WŁASNE GMINY*</b>					
1.	Uzupełniająca rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenach przeznaczonych pod budownictwo	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy, PGKiM	b.d.	środki własne, WFOŚiGW, PROW, RPO WO, GFOŚiGW
2.	Edukacja oraz propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy, PGKiM	10	środki własne
3.	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Antoniewie	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy, PGKiM	b.d.	środki własne, WFOŚ, RPO WO, PROW
4.	Budowa kanalizacji sanitarnej na obszarach nieskanalizowanych (Chobie, Grodziec, Mnichus, Krzyżowa Dolina)	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy, PGKiM	2 500	środki własne, WFOŚiGW, RPO WO, PROW
5.	Inwentaryzacja nielegalnych kolektorów i rowów służących do odprowadzania ścieków	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy	-	-
6.	Propagowanie budowy oczyszczalni przydomowych i małych grupowych oczyszczalni ścieków na terenach nie przewidzianych do skanalizowania	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy, Starostwo Powiatowe	-	-
7.	Inwentaryzacja istniejących systemów kanalizacji deszczowych wraz z oceną ich stanu technicznego	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy, Zarząd Dróg Powiatowych, Zarząd Dróg Wojewódzkich, GDDKiA	-	-
8.	Budowa kanalizacji deszczowej wraz z urządzeniami podczyszczającymi i kolektorami	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy, Zarząd Dróg Powiatowych, Zarząd Dróg Wojewódzkich, GDDKiA	b.d. ( w zależności od wyników inwentaryzacji pkt. 7)	środki własne, WFOŚiGW
9.	Prowadzenie monitoringu wpływu składowiska odpadów w Dylakach na jakość wód	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy, PGKiM Ozimek	180	środki własne

L.p.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	3	4	5	6
10.	Prowadzenie akcji informacyjnej i propagowanie wśród rolników tzw. Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy, WODR	40	środki własne, ARMiR
11.	Wykonanie roślinnych barier ochronnych wzdłuż wytypowanych odcinków wód powierzchniowych	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy, zarządcy wód	15 zł/mb	środki własne
12.	Kontrola istniejących zabezpieczeń wodnych i rozpoznanie potrzeb w zakresie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy, RZGW, WZMiUW	10	środki własne
13.	Utrzymanie przeciwpowodziowej funkcji terenów zalewowych, całkowite zaprzestanie wszelkich nowych inwestycji, które mogą zmniejszyć rolę przeciwpowodziową terenów zalewowych	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy	w ramach działalności urzędu	środki własne
<b>ZADANIA KOORDYNOWANE**</b>					
14.	Współpraca przy opracowaniu programu ochrony przed powodzią w zlewni rzeki Odry	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy, RZGW, WZMiUW, Starostwo Powiatowe	b.d.	środki własne
15.	Współpraca przy opracowaniu programu ochrony przed powodzią w zlewni rzeki Mała Panew	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy, RZGW, WZMiUW, Starostwo Powiatowe	b.d.	środki własne
16.	Rozwój współpracy regionalnej w celu poprawy jakości wód Małej Panwi	2008 - 2011	Związek gmin „Dolna Mała Panew”	b.d.	środki własne, WFOŚ, NFOŚ
17.	Budowa oczyszczalni przydomowych i małych grupowych oczyszczalni ścieków na terenach nie przewidzianych do skanalizowania	2008 - 2011	gospodarstwa indywidualne	b.d.	środki własne
18.	Budowa bezpiecznych dla środowiska miejsc magazynowania obornika i zbiorników na gnojowicę w gospodarstwach rolnych	2006 - 2008	Urząd Miasta i Gminy, rolnicy indywidualni	b.d.	środki własne
19.	Stosowanie w zakładach przemysłowych tylko najlepszych dostępnych technik produkcyjnych (BAT), sprzyjających ograniczeniu zużycia wody	2005 - 2012	Zakłady przemysłowe	b.d.	środki własne, WFOŚiGW

\* Przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy

\*\* Przedsięwzięcia finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji wyższego szczebla: powiatowego, wojewódzkiego i centralnego

## Ochrona powietrza atmosferycznego

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	3	4	5	6
<b>ZADANA WŁASNE GMINY*</b>					
1.	Rozbudowa sieci ciepłowniczej i gazowniczej w gminie Ozimek	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy, PGKiM Sp. z o.o,	b.d.	GFOŚiGW, PROW, WFOŚiGW, RPO WO
2.	Termomodernizacja budynków	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy, Spółdzielnie mieszkaniowe, mieszkańcy	b.d.	środki własne, GFOŚiGW, EkoFundusz, Fundusz Termomodernizacyjny
3.	Edukacja ekologiczna w zakresie poszanowania energii cieplnej i elektrycznej, korzyści z termomodernizacji, zachęcania do stosowania paliw alternatywnych dla węgla (proekologicznych), szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy	40	środki własne, WFOŚiGW
4.	Opracowanie gminnego studium wykorzystania odnawialnych źródeł energii	2009 - 2010	Urząd Miasta i Gminy	20	GFOŚiGW
5.	Prowadzenie bieżących remontów dróg gminnych	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy	b.d.	środki własne
6.	Promowanie publicznych środków transportu	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy	-	-
7.	Tworzenie ścieżek rowerowych	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy	b.d.	środki własne
8.	Egzekwowanie zakazu wypalania traw i ściernisk	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy, Policja, Straż Pożarna, WIOŚ Opole	-	-
<b>ZADANIA KOORDYNOWANE**</b>					
9.	Egzekwowanie wymagań dotyczących stanu technicznego pojazdów i przestrzegania dozwolonej prędkości ruchu	2008 - 2011	Policja	w ramach działalności jednostki	środki własne
10.	Zastosowanie paliw alternatywnych dla węgla	2008 - 2011	Jednostki gospodarcze	b.d.	środki własne, WFOŚ

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	3	4	5	6
11.	Modernizacja dróg wojewódzkich i powiatowych, budowa obwodnic	2008 - 2011	Zarząd Dróg Wojewódzkich Opole, Zarząd Dróg Powiatowych	b.d	środki własne, RPO WO, PO liŚ

\* Przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy

\*\* Przedsięwzięcia finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji wyższego szczebla: powiatowego, wojewódzkiego i centralnego



## Ochrona przed hałasem

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	3	4	5	6
<b>ZADANIA WŁASNE GMINY*</b>					
1.	Prowadzenie bieżących remontów dróg gminnych	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy	b.d.	środki własne
2.	Identyfikacja obiektów stwarzających zagrożenie akustyczne dla środowiska oraz prowadzenie działań na rzecz zmniejszenia ich uciążliwości	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy	-	-
3.	Uwzględnianie w zmianach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dopuszczalnych wartości poziomu dźwięku w środowisku	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy	-	-
<b>ZADANIA KOORDYNOWANE**</b>					
4.	Pozyskiwanie danych o skali zagrożenia hałasem	2008 - 2011	Starostwo Powiatowe	-	-
5.	Ograniczenie uciążliwości akustycznej dróg i tras kolejowych do poziomu wymaganego normami, budowa ekranów dźwiękochłonnych, stosowanie od strony drogi i torów kolejowych okien o zwiększonej izolacyjności akustycznej, lokalizacja ochronnych pasów zieleni	2008 - 2011	GDDKiA, ZDW Opole, Zarząd Dróg Powiatowych, PKP	b.d.	środki własne
6.	Egzekwowanie wymagań dotyczących stanu technicznego pojazdów i przestrzegania dozwolonej prędkości ruchu	2008 - 2011	Starostwo Powiatowe, Policja	w ramach działalności jednostek	środki własne

\* Przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy

\*\* Przedsięwzięcia finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji wyższego szczebla: powiatowego, wojewódzkiego i centralnego

**Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym**

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	3	4	5	6
<b>ZADANIA WŁASNE*</b>					
1.	Uwzględnianie w przyszłych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (zmianach planów) zagrożeń związanych z promieniowaniem niejonizującym, preferowanie mało konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania niejonizującego	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy	-	-
2.	Określenie aktualnego poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego w miejscach jego potencjalnego oddziaływania	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy, Urząd Wojewódzki	-	-
<b>ZADANIA KOORDYNOWANE**</b>					
3.	Wyeliminowanie emisji promieniowania niejonizującego ze źródeł będących zagrożeniem dla ludzi i środowiska	2008 - 2011	Urząd Wojewódzki, WIOŚ, Urząd Marszałkowski	-	-

\* Przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy

\*\* Przedsięwzięcia finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji wyższego szczebla: powiatowego, wojewódzkiego i centralnego

**Ochrona przyrody**

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostką odpowiedzialną	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	2	4	5	6
<b>ZADANIA WŁASNE GMINY*</b>					
1.	Tworzenie małopowiatowych form ochrony przyrody (zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne)	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy	40	środki własne
2.	Objęcie ochroną prawną drzew- pomników przyrody	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy	20	środki własne
3.	Tworzenie zieleni urządzonej w obiektach rekreacyjno – wypoczynkowych (istniejących i projektowanych)	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy	50	środki własne
4.	Tworzenie ścieżek przyrodniczo- dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych i krajobrazowo atrakcyjnych	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy	20	środki własne
5.	Pielęgnacja i konserwacja istniejących na terenie gminy obiektów i form ochrony przyrody, w tym zabytkowych założeń zieleni	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy	40/rok	środki własne
<b>ZADANIA KOORDYNOWANE GMINY**</b>					
6.	Ochrona siedlisk łągowych	2005 – 2012	RZGW i inni administratorzy cieków wodnych	b.d.	środki własne
8.	Tworzenie form zieleni izolacyjno – osłonowej wzdłuż ciągów komunikacyjnych	2005 – 2012	zarządcy dróg i linii kolejowych	b.d.	środki własne

\* Przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy

\*\* Przedsięwzięcia finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji wyższego szczebla: powiatowego, wojewódzkiego i centralnego

**Ochrona przed skutkami poważnych awarii**

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostką odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	2	4	5	6
<b>ZADANIA WŁASNE GMINY*</b>					
1.	Uwzględnianie w przyszłych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (zmianach planów) potencjalnych stref zagrożenia związanych z ryzykiem wystąpienia poważnych awarii wokół obiektów i tras komunikacyjnych	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy	-	-
2.	Informowanie zakładu o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej o jego obowiązkach	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy, Komendant Powiatowy PSP	-	-
3.	Instruowanie społeczeństwa o zasadach postępowania w wypadku wystąpienia awarii przemysłowych i transportowych	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy	-	-
4.	Instruowanie społeczeństwa o występujących zagrożeniach, podjętych środkach zapobiegawczych i o działaniach, które będą podjęte w przypadku wystąpienia awarii	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy	-	-
5.	Egzekwowanie wymogów dotyczących transportu substancji i odpadów niebezpiecznych	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy, Komendant Powiatowy PSP, WIOŚ, Policja	-	-

\* Przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy

\*\* Przedsięwzięcia finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji wyższego szczebla: powiatowego, wojewódzkiego i centralnego

**Edukacja ekologiczna**

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Szacunkowe koszty tys. [PLN]	Główne źródła finansowania
1	2	3	4	5	6
<b>ZADANIA WŁASNE GMINY*</b>					
1.	Tworzenie ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych, szlaków pieszych, rowerowych, konnych, w rejonach przyrodniczo cennych	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy, Urząd Wojewódzki, Nadleśnictwa	40	środki własne, WFOŚ
2.	Promocja działań proekologicznych z przeznaczeniem dla dorosłej części społeczności lokalnej - wydawnictwa ekologiczne, szkolenia	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy	40 (rocznie)	środki własne, sponsorzy
3.	Promocja agroturystyki, rolnictwa ekologicznego (szkolenia, broszury, warsztaty)	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy, Urząd Marszałkowski, WODR Łosiów	20 (rocznie)	środki własne, WFOŚiGW, RPO WO, PROW
4.	Organizacja konkursów ekologicznych, akcji sprzątania, akcji edukacyjnych, festynów ekologicznych i innych spotkań integrujących mieszkańców	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy	30 rocznie	środki własne, sponsorzy
5.	Doposażenie bibliotek w najnowsze pozycje w zakresie ochrony środowiska	2009 - 2010	Urząd Miasta i Gminy, Szkoły	10	środki własne, WFOŚiGW, sponsorzy
6.	Prowadzenie działalności informacyjnej w Urzędzie Gminy	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy	-	-
<b>ZADANIA KOORDYNOWANE**</b>					
7.	Rozwój i utrzymanie systemu udostępniania informacji o środowisku	2008 - 2011	Urząd Miasta i Gminy, Starostwo Powiatowe, Urząd Marszałkowski	w ramach działalności urzędu	środki własne

\* Przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy

\*\* Przedsięwzięcia finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji wyższego szczebla: powiatowego, wojewódzkiego i centralnego

### **I.23. Monitoring i ocena realizacji programu**

Ocena realizacji Programu polega przede wszystkim na monitorowaniu, czyli obserwacji:

- zakresu wykonania zadań ujętych w Programie,
- rozbieżności pomiędzy przyjętymi zadaniami i stopniem ich wykonania,
- przyczyn ewentualnego niewykonania założonych zadań.

System monitoringu i oceny powinien obejmować stworzenie:

- systemu zbierania i selekcjonowania informacji,
- systemu oceny i interpretacji zgromadzonych danych.

Zbudowanie takiego systemu monitoringu i prowadzenie opisanych działań pozwoli na bieżące monitorowanie realizacji Programu poprzez:

- systematyczne zbieranie danych liczbowych oraz informacji dotyczących realizacji poszczególnych zadań Programu; wynikiem tych działań będzie materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen,
- uporządkowanie, przetworzenie i analiza danych empirycznych; otrzymany materiał będzie służył przygotowaniu raportów,
- przygotowanie raportów z realizacji zadań ujętych w Programie,
- analiza porównawcza osiągniętych wyników z założeniami Programu; określenie stopnia wykonania zapisów przyjętego Programu oraz identyfikacja ewentualnych rozbieżności,
- analiza przyczyn odchyień oraz określenie działań korygujących polegających na modyfikacji dotychczasowych oraz ewentualne wprowadzenie nowych instrumentów wsparcia,
- przeprowadzenie zaplanowanych działań korygujących.

Podstawą zarządzania Programem będzie stałe monitorowanie uzyskiwanych efektów stwierdzanych jako poprawa jakości środowiska, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń oraz skutki podejmowanych działań.

Podstawą dla sprawnego zbierania danych monitoringu jest opracowany zestaw mierników (wskaźników stanu środowiska).

W związku z faktem, że gminne programy ochrony środowiska stanowią narzędzie realizacji polityki ekologicznej państwa na szczeblu gminnym, do kontroli realizacji programu służyć mogą wskaźniki wzorowane na przyjętych w polityce ekologicznej limitach krajowych związanych z racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych i poprawą stanu środowiska, skorygowanych odpowiednio w zależności od specyficznych warunków i możliwości gminy, tj.:

- ograniczenie materiałochłonności produkcji o 50% w stosunku do 1990 r. w taki sposób, aby uzyskać co najmniej średnie wielkości dla państw OECD (w przeliczeniu na jednostkę produkcji, wartość produkcji lub PKB),

- ograniczenie zużycia energii o 50% w stosunku do 1990 r. i 25% w stosunku do 2000 r. (również w przeliczeniu na jednostkę produkcji, wartość produkcji lub PKB),
- dwukrotne zwiększenie udziału odzyskiwanych i ponownie wykorzystywanych w procesach produkcyjnych odpadów przemysłowych w porównaniu ze stanem z 1990 r.,
- odzyskanie i powtórne wykorzystanie co najmniej 50% papieru i szkła z odpadów komunalnych,
- pełna (100%) likwidacja zrzutów ścieków nieoczyszczonych z miasta i zakładów przemysłowych,
- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych, w stosunku do stanu z 1990 r., z przemysłu o 50%, z gospodarki komunalnej (na terenie miast i osiedli wiejskich) o 30% i ze spływu powierzchniowego – również o 30%,
- ograniczenie emisji pyłów o 75%, dwutlenku siarki o 56%, tlenków azotu o 31%, niemetanowych lotnych związków organicznych o 4% i amoniaku o 8% w stosunku do stanu w 1990 r.

Poza głównymi miernikami przy ocenie skuteczności realizacji polityki ekologicznej państwa będą stosowane wskaźniki społeczno-ekonomiczne, wskaźniki presji na środowisko i stanu środowiska oraz wskaźniki reakcji państwa i społeczeństwa, a mianowicie:

a) wskaźniki społeczno-ekonomiczne:

- poprawa stanu zdrowia obywateli, mierzona przy pomocy takich mierników jak długość życia, spadek umieralności niemowląt, spadek zachorowalności,
- zmniejszenie zużycia energii, surowców i materiałów na jednostkę produkcji,
- zmniejszenie tempa przyrostu obszarów wyłączanych z rolniczego i leśnego użytkowania dla potrzeb innych sektorów produkcji i usług materialnych,

b) wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko:

- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód śródlądowych,
- poprawę jakości wód płynących, stojących i wód podziemnych, a szczególnie głównych zbiorników wód podziemnych, poprawę jakości wody do picia oraz spełnienie przez wszystkie te rodzaje wód wymagań jakościowych obowiązujących w Unii Europejskiej,
- poprawę jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza (zwłaszcza zanieczyszczeń szczególnie szkodliwych dla zdrowia i zanieczyszczeń wywierających najbardziej niekorzystny wpływ na ekosystemy, a więc przede wszystkim metali ciężkich, trwałych zanieczyszczeń organicznych, substancji zakwaszających, pyłów i lotnych związków organicznych),
- zmniejszenie uciążliwości hałasu, przede wszystkim poziomu hałasu na granicy własności wokół obiektów przemysłowych oraz hałasu wzdłuż tras komunikacyjnych,

- zmniejszenie ilości wytwarzanych i składowanych odpadów, rozszerzenie zakresu ich gospodarczego wykorzystania oraz ograniczenie zagrożeń dla środowiska ze strony odpadów niebezpiecznych,
  - ograniczenie degradacji gleb, zmniejszenie powierzchni obszarów zdegradowanych na terenach przemysłowych, zwiększenie skali przywracania obszarów bezpośrednio lub pośrednio zdegradowanych przez działalność gospodarczą do stanu równowagi ekologicznej, ograniczenie pogarszania się jakości środowiska w jednostkach osadniczych i powstrzymanie procesów degradacji zabytków kultury,
  - wzrost lesistości kraju, rozszerzenie renaturalizacji obszarów leśnych oraz wzrost zapasu i przyrost masy drzewnej, a także wzrost poziomu różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych i poprawa stanu zdrowotności lasów będących pod wpływem zanieczyszczeń powietrza, wody lub gleby,
  - zahamowanie zaniku gatunków roślin i zwierząt oraz zaniku ich naturalnych siedlisk, a także pomyślne reintrodukcje gatunków,
  - zmniejszenie negatywnej ingerencji w krajobrazie oraz kształtowanie estetycznego krajobrazu zharmonizowanego z otaczającą przyrodą,
- c) wskaźniki aktywności państwa i społeczeństwa:
- spójność i efekty działań w zakresie monitoringu i kontroli,
  - zakres i efekty działań edukacyjnych oraz stopień udziału społeczeństwa w procesach decyzyjnych,
  - opracowanie i realizowanie przez grupy i organizacje pozarządowe projektów na rzecz ochrony środowiska.

Celem zwartego i przejrzystego ujęcia obserwowanych wskaźników zaleca się zastosowanie wskazanego w programie wojewódzkim zestawienia wskaźników realizacji Programu.

Zgodnie z przepisami ustawy Prawo ochrony środowiska, Burmistrz Ozimka sporządza co dwa lata raporty z wykonania programu, które przedstawia Radzie Miejskiej. Za sporządzenie raportu szczegółowego powinien być odpowiedzialny Kierownik Programu, a raport powinien dotyczyć szczególnie działań, które są związane z likwidacją przekroczenia przepisów prawa, wynikami monitorowania jakości środowiska, koniecznością wprowadzenia korekt do Programu itp. Raporty szczegółowe winny być przedstawiane na posiedzeniach Rady Miejskiej. Wskazane jest by korekty Programu były wprowadzane w drodze uchwały Rady Miejskiej.